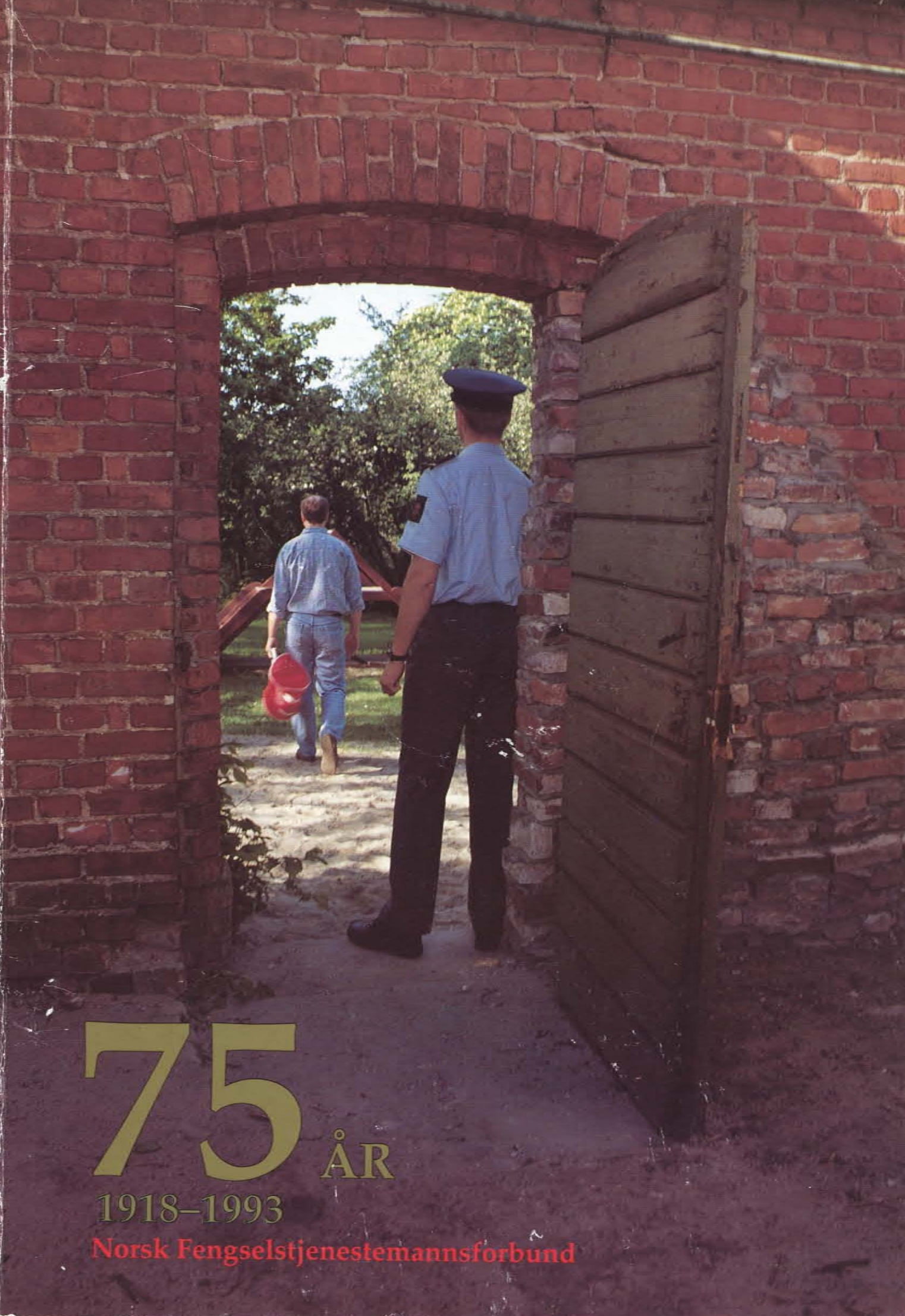

75 ÅR

1918–1993

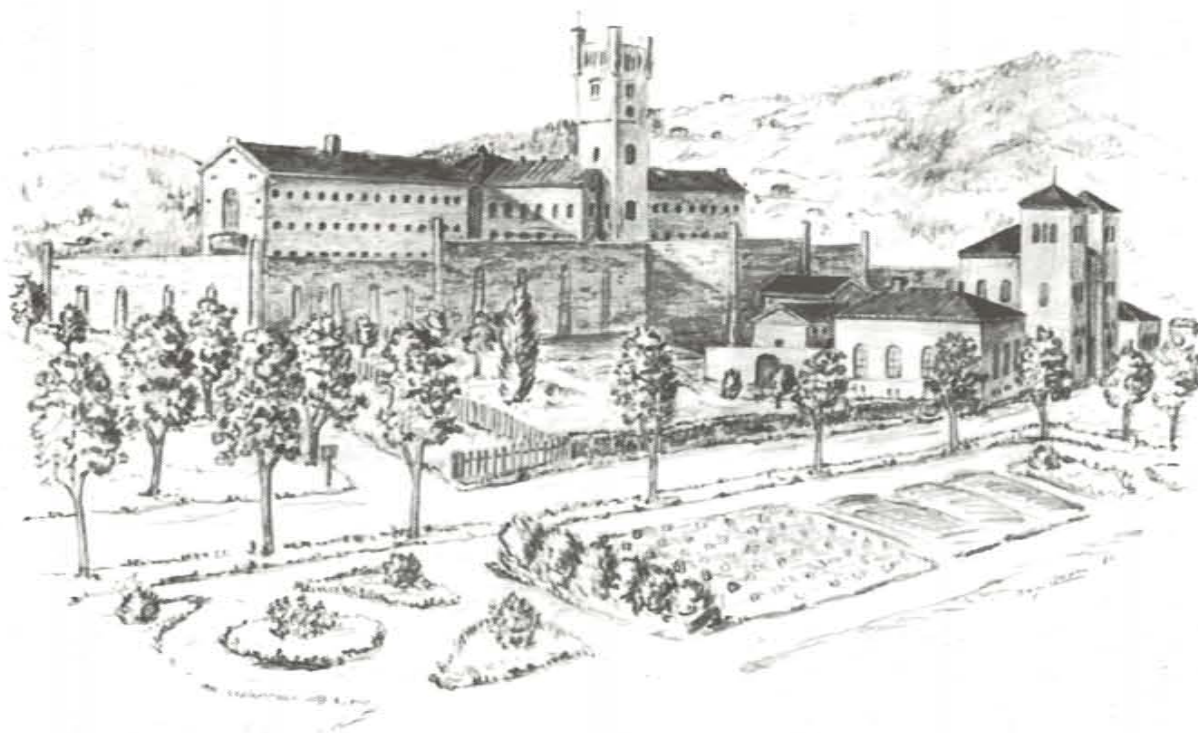
Norsk Fengselstjenestemannsforbund

Forbundsstyret i NFF ved 75-års jubileet

*Forbundsstyret i Norsk Fængselstjenestemannsforbund har disse medlemmene ved 75-års jubileet i 1993: Foran fra venstre nestleder Steinar Hellesvik, Trondheim, leder Roar Øvrebø, Drammen, sekretær Anfinn Liland, Flateby. Bak styremedlemmene Arnfinn Haaland, Varhaug (t.v.) og Steinar Øhrling, Horten.
(Foto: Sturlason, Oslo)*

Norsk Fengselstjenestemannsforbund gjennom 75 år

Tegningen på denne siden viser Botsfengslet 1853 og er en gave til NFF fra pensjonistforeningen i OFF – og ble overlevert i forbindelse med forbundets 70-årsdag.

Kamerater !

Denne beretningen er skrevet i takknemlighet til alle forbundets medlemmer. Den er et forsøk på å vise at det har betydning at tilsatte i kriminalomsorgen gjennom 75 år har organisert seg i Norsk Fengselstjenestemannsforbund. Forbundet har gitt medlemmene et faglig identifiserbart fellesskap samtidig som dette har vært en styrke for den enkelte.

Blant forbundets nålevende medlemmer finner vi den eldste tilmeldte fra 1927 - han vil fortelle noe av historien fra dengang forbundet bare var 7 år gammelt. På den andre siden har vi mange nyinnmeldte som vil være yrkesaktive i flere ti-år inn i det nye årtusen. I medlemskartoteket opplever vi historien i form av enkeltnavn som en

ubrutt kjede gjennom disse årene. Alle burde vært omtalt - det er umulig - men alle betyr alt for felleskapet og det arbeidet som gjøres og de resultater vi oppnår gjennom felleskapet NFF.

Kriminalomsorgen og forbundet har også sine ofre. Vi minnes i ærbødighet de medlemmer som gav sitt liv for Norge under krigen - og dem som brått er revet bort under tjenesten. De er en del av historien som vi må bære sammen.

Før vi haster videre mot nye mål tar vi med oss de første 75 årene med en takk til alle i forvisning om at det på veien videre er mange som vil løfte fanen høyt.

Roar Øvrebø.

Noen glimt

Dette skriftet er ikke et historisk dokument som forteller alt om 75 års jubilarnten Norsk Fengselstjenestemannsforbund. Om så skulle vært ville du sittet med et bokverk mellom hendene. Tankene var nok der - men det ville krevd ressurser som jubilarnten alene ikke kunne makte. Ideen om også å lage norsk fengselsvesens historie samtidig med dette jubileet tente ikke hos aktuelle samarbeidspartnere. Håpet må være at det modnes fram til forbundets 100 års jubileum. Jubileumsskriftet er et riss av hovedsaker NFF har engasjert seg i. I mitt arbeid med å redigere

skriftet har kildene vært tidligere beretninger laget til 40 og 60 års markeringene, årganger av Fengselsmanden/Fengselsforum samt landsmøteberetninger. Dessuten har vi tatt med en rekke faktiske opplysninger - og laget intervjuer med veteraner.

Vårt håp er at glimtene skal gi et inntrykk av en livskraftig jubilarnt med en ærerik historie som ballast i den videre kampen for sine medlemmer.

Ole Kr. Mortensen

Et landsforbund dannes

Spiren til organisering av de ansatte ved fengsle-
ne i Norge ble trolig sådd på Akershus - nær-
mere 25 år før forbundsdannelsen var et faktum.
Høsten 1896 møttes nemlig funksjonærene ved
Akershus landsfengsel og stiftet en sammenslut-
ning som fikk navnet Klubben Akershus. Et av for-
målene med denne klubben var å legge opp til akti-
viteter som bidro til å bevare medlemmenes sunn-
het og åndskraft. Etter hvert utviklet klubben seg -
og lønns- og arbeidsvilkår kom på dagsorden.
Arbeidet blant ansatte på Akershus spredte seg ut-
over landet - og i desember 1903 bestemte man seg
på et møte for å gjøre et forsøk på å danne en fore-
ning for alle fengselsbetjenter i Oslo. Komiteen som
ble nedsatt fikk imidlertid som mandat "at søke
samlet alle opsynsbetjente og opsynskvinder ved
landets strafanstalter til en fælles forening". 9. ja-
nuar 1904 holdt man massemøte - og Fengselsbe-
tjentenes Forening så dagens lys med 30 inntegne-
de medlemmer.

Oslo-foreningen arbeidet helt fra stiftelsen aktivt
og målbevisst med å bedre fengselsbetjentenes kår.
På styremøte i foreningen 6. juni 1918 lå det på bor-
det en henvendelse fra foreningene i Bergen,
Trondheim og Opstad om dannelsen av en landsfor-
ening. Styret i Oslo-foreningen støttet tanken - mot
to stemmer. Til å dekke omkostningene for de tre
som skulle delta på stiftelsesmøtet bevilget styret
150 kroner.

Etter en heftig brev-veksling mellom de fire fore-
ningene som var enige om å danne en landsfore-
ning, ble man enige om å samles i Oslo 18. juni
samme året - i 1918. Det var ingen stor forsamling.
Fra Opstad kom Knut Engh og G. Nordlie, fra
Bergen Chr. Systad og fra Oslo: H. Gruben, W.
Aschim og G. Windvik. Fra Trondhjem kom W.
Kristiansen. Han uttalte blant annet at det var med
glede han deltok på møtet som gikk ut på å samle
etaten "der nu er så spredt og lite respektert, og han

ville håpe at møtet og resultatene av det vilde gi
etaten den respekt den hadde krav på."

Fra dagsorden nevner vi kravet om 8 timers dag,
lønnsforholdene og agitasjon. Det var for øvrig full
enighet om å stifte FENGSELSBETJENTENES
LANDSFORBUND.

Fra lovene som ble vedtatt tar vi med den første
paragrafen :

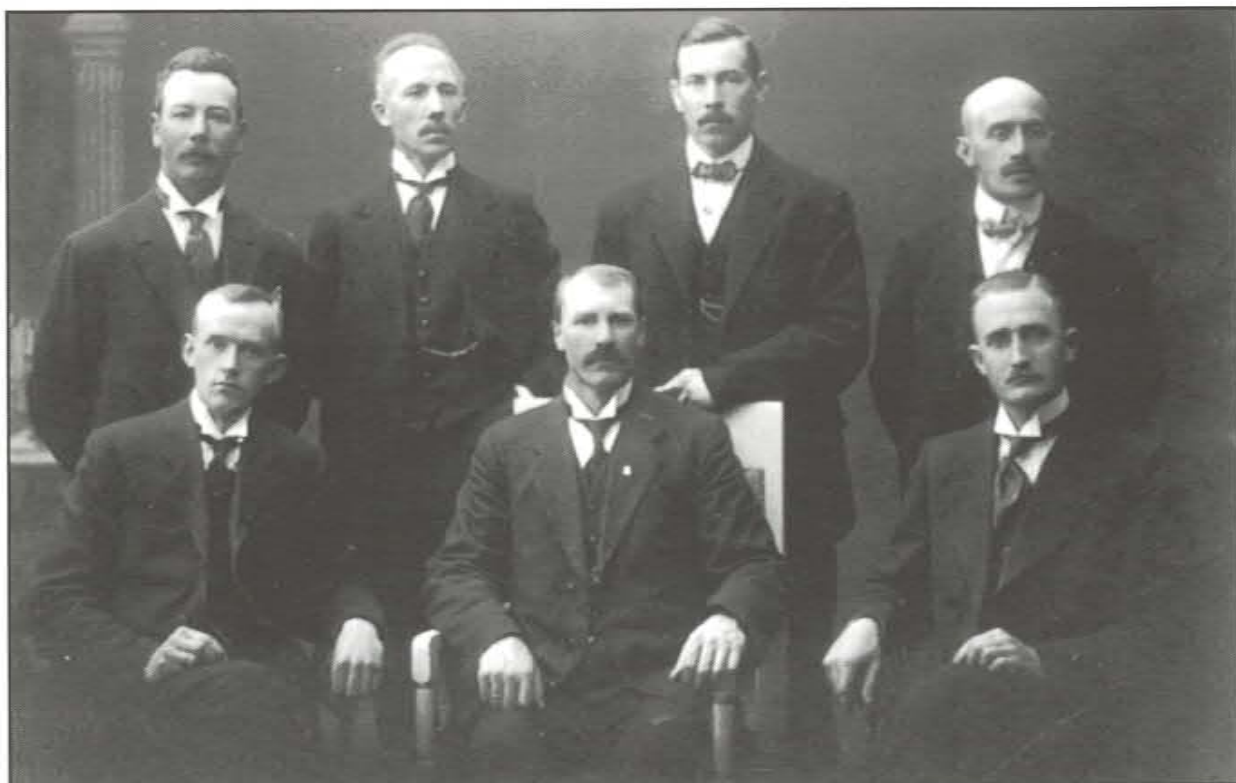
"Forbundets formål er å samle alle under fengsels-
vesenets henhørende betjenter til en for landet fel-
lesorganisasjon, for med et virksomt og planmessig
arbeide å verne standens interesser. Som særlige
oppgaver betraktes:

- a) Å holde arbeidslønnen på den størst mulig
høide.
- b) Å virke for gjennomførelsen av 8 timers
dagen.
- c) Avskaffelse av nattevakt for de betjenter som
utfører dagtjeneste.
- d) Til fremme av ovenstående skal forbundet til
enhver tid søke formålstjenlig forbindelse
med andre organisasjoner."

Økonomien til forbundet hadde basis i en innmel-
dingsavgift på 2 kroner og en kontingent på 50 øre
månedens.

Landsmøtet diskuterte inngående kravet om 8 ti-
mers dagen - og sendte en henvendelse til
Justisdepartementet. Spørsmålet om lønn ble viet
mye tid under landsmøtet - og man endte opp med
å arbeide for å få grunnlønnen opp til 3500 kroner
og med alderstillegg på 500 kroner etter 2 - 4- og 6
års tjeneste.

Stiftelsesmøtet vedtok at lovene skulle gjelde fra
1. juli 1918 og til neste landsmøte som skulle holdes
i Oslo. Etter landsmøtet sendte man ut et rundskriv
til anstaltene i landet hvor man slo fast at landsfor-
bundet var stiftet. "Det henstilles derfor inntreng-
ende til de ærede kollegaer om snarest mulig å til-
slutte sig forbundet, for derigjennom å skape en

Dette er deltagerne på stiftelsesmøtet i Kristiania 18.juni 1918. Foran fra venstre K. Engh, Bergen, formann W. Kristiansen, Trondhjem, og G. Windvik, Oslo. Bak: G. Nordli, Opstad, H. Gruben, Oslo, V. Aschim, Oslo og Chr. Systad, Bergen.

kraftig organisasjon til gjennomførelse av våre krav", het det i rundskrivet.

Fra det stiftelses-landsmøtet tar vi også med sammensetningen av det første styret. Formann: W. Kristiansen, Trondhjem, styremedlemmer: John Grande, Trondhjem, G. Windvik, Oslo, N. Søvik, Bergen, og Knut Engh, Opstad. Som suppleanter valgtes: W. Aschim, Oslo og G. Nordlie, Opstad. Revisorer: A. Killingberg og V. Schaffer, Trondhjem - og som suppleant for revisorene: O. Olsen, Trondhjem.

Indre organisering

Det var de indre organisasjonsformer og spørsmålet om kooperativ eller individuell tilslutning som ble diskusjonstemaene i forbundets etableringsfase. Lønnssaken var i god gjenge.

Det første ordinære landsmøtet ble avviklet i

Folkets Hus i Oslo 21. og 22. juli 1919. Det var preget av hvordan man skulle organisere forbundet utover i landet. Man bestemte at forbundet skulle ha sekretær som sammen med formannen skulle føre all korrespondanse. Videre ble landsmøtet enig om at man skulle arbeide for å få så gode boliger som mulig. Spørsmålet om innmeldelse i Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon skulle sendes ut til uravstemning. Flere av styrets medlemmer hadde sluttet i etaten og det medførte at landsmøtet måtte velge nytt styre som ble ledet av K. Eidem, Oslo.

8-timers dagen

I perioden 1919-1920 var det lønn og tjenesteordninger det ble arbeidet iherdigst med. Det var røster som mente man burde si opp stillingene for å oppnå bedre lønnsforhold, men det var det ikke

stemning for da man ville avvente arbeidet i den statlige lønnskomiteen. Aksjons-måter opptok imidlertid forbundet så sterkt at man nedsatte en komité som skulle vurdere hvilke opplegg man skulle følge for at aksjonsformene skulle gi det beste resultatet for forbundet.

Det ble oppnådd enighet med Fængselsstyret om 8-timers tjenestedag ved fængslene fra 1. november 1919. Imidlertid skapte tjenestetiden for fængslene utenom Oslo en masse arbeid for styret.

Landsmøtet i 1920 ble avviklet i Oslo i slutten av juli. Medlemstallet hadde gått ned med 12 - noe som i hovedsak skyldtes Opstad tvangsarbeidshus hvor ingen hadde betalt kontingent - og således ikke var medlemmer lenger.

"Opprettelsen av en begravelseskasse var et virksomt middel for å samle og binde medlemmer i forbundet", heter det i omtalen fra landsmøtet. Som et apropos nevner vi også at landsmøtet fattet vedtak om å henstille til medlemmene å arbeide gratis stedfortredertjeneste for styremedlemmene i forbundet og representanter til landsmøtet.

Landsmøtet var også det første skritt til å samarbeide med overordnede tjenestemenn. Man vedtok nemlig å sende en henvendelse til Fængselsvaktmesternes landsforbund med forespørsel om samarbeid om lønn og tjenesteforhold som var av felles interesse for de to forbundene.

Spørsmålet om innmeldelse i Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon ble utsatt. Et krav fra oppsynsbetjentene ved Botsfængslet om at forbundet skulle arbeide for å forlenge ferien til 4 uker ble sendt Oslo-foreningen for nærmere utredning.

Kamp for dyrtids-tillegg

Perioden 1920 - 21 bar sterkt preg av dyrtid - og lønnskamp. Forbundets lønnskomité tok kontakt med andre grupper for å samordne lønnskrav - men samarbeidet omfattet ikke direktører, inspektører, prester og leger. Man arbeidet iherdig med et nytt lønnsregulativ - og hadde møter med statsråder, stortingsmenn og den statlige lønnskomiteen. Etter et energisk arbeid fikk man departe-

mentets negative svar. Fængselsfunksjonærene kunne ikke få noe tillegg på grunn av konsekvensene.

Den etablerte fellessammenslutningen - Stats-tjenestemennenes lønnskomité - fremmet et krav på 250 kroner kvartalet som dyrtidstillegg. 28.000 statsansatte sto bak dette kravet. Men Stortinget sluttet seg til regjeringens betenkning om at statens finansielle stilling ikke tillot et dyrtidstillegg.

Arbeidet med å etablere et statstjenestemannsforbund ble også startet i denne perioden.

Høsten 1920 hadde man lange forhandlinger med Fængselsstyret om arbeidstidsbetsmmelser, tidsberegninger og overtid m.m. En protest mot bestemmelser om fradrag i lønn for bolig, lys og varme førte delvis fram. En søknad om å få møte til tjenesten i sivilt antrekk ble blankt avslått.

Landsmøtet i 1921 vedtok å søke om 4 ukers ferie for "samtlige opsyns- og fængselsbetjenter og oppsynskvinder ved fængsler." Et forslag om innmeldelse i Norsk Politiforbund ble forkastet.

Fængselsmanden overtas

Hovedsaken på landsmøtet i 1922 var et tilbud fra Oslo-foreningen om at forbundet skulle overta medlemsbladet "Fængselsmanden" - og det ble vedtatt. For øvrig hadde man i landsmøteperioden mottatt avslag fra Fængselsstyret på en søknad om forlenget sommerferie, overtidsbetaling og betaling for overordnet arbeid når det ble utført.

Landsmøtet fastsatte også honorar for formann og kasserer med 150 kroner årlig.

I årene 1922-23 var det en amper stemning blant tjenestemennene og det kom høyroste krav om øyeblikkelige aksjoner ved å legge ned arbeidet. Oslo-foreningen kritiserte forbundet for dårlig redigering av "Fængselsmanden" og at den kom ut uregelmessig.

Landsmøtet i 1923 vedtok mot en stemme at det er uheldig at underordnede og overordnede fængselsbetjenter er tilsluttet samme forening av diverse grunner. Man vedtok også enstemmig å slutte seg til Norges Statstjenestemenns Landsorganisasjon.

Dette foto viser Fengslet og Arbeidshuset for kvinner - også kalt "Strømpehuset" - som lå i Storgata 33 i Oslo.

NFF-medlem og statsråd

I dag står bare restene av en granittmur tilbake Isom et minne om det som var kvinnefengslet i Oslo. Bygningskomplekset som lå i kvartalet Torggata - Bernt Ankersgate ble bygget i perioden 1737 - 40 som en sosial institusjon til bekjempelse av betleri og arbeidsanstalt for fattige. Her var det tekstilverksted, tobakksspinneri, garveri og steinhoggeri.

Landets første sinnssykeanstalt - populært kalt "Dårekisten" ble også opprette her.

Fra 1813 ble bygningene utelukkende benyttet som fengsel - og man utvidet med flere bygninger. Foto som er gjengitt ovenfor er trolig tatt rundt 1920.

I begynnelsen av 1880-årene ble Tugt- og Manufakturhuset som det offisielt het, omgjort til kvinnefengsel - på folkemunne kalt Strømpehuset. Navnet hadde sin bakgrunn i at fangene blant annet strikket strømper. Stedet fungerte som fengsel til i 1938 da bygningene ble revet for å gi plass til Samfunnshuset.

En markant personlighet i perioden 1925 - 53 - Aslaug Asland, var inspektør for fengslet - og arbeidshuset for kvinner. Hun var medlem i Norsk Fængselstjenestemannsforbund - og er utvilsomt den av forbundets medlemmer som har markert seg sterkest i samfunnsutviklingen. I perioden 1924 - 31 ledet hun Norske Kvinners Nasjonalråds kurs. Fra 1931 til 1936 var hun inspektør ved Kvinnefengslet - og var aktiv i NFF. Hun var innvalgt i forbundsstyret - og mange av styrets protokoller er signert av henne. Hun var også aktiv under flere landsmøter.

I 1936 overtok hun som kvinnelig arbeidsinspektør. Etter krigen var hun en kort periode tilbake i fengselsvesenet som direktør på Bredtveit kvinnefengsel - men allerede i samme året -1945 - ble hun konsultativ statsråd i Einar Gerhardsens annen regjering. I perioden 1948-53 var Aslaug Åsland sosialminister. Hun avsluttet sin karriere som byråsjef i sosialdepartementet.

Stortinget øket lønn

Oppsynskvinnenes og nattvaktens lønnskår ble behandlet i Stortinget i 1924. Det endte med at vaktmester 4, undervaktmestere ved Kristiania kretsfengsel, forvaltersker, verksmesterinne og verksmesterassistent fikk øket grunnlønnen til 3800 kroner - og med 4 alderstillegg på 300 kroner slik at topplønn etter 12 år ble 5000 kroner. Oppsynskvinnene fikk grunnlønnen øket med 200 kroner til 3,200 kroner mens nattvaktene fikk et tillegg på 250 kroner etter 12 års tjeneste. Nattvaktene var direkte misfornøyd med resultatet - og spesielt vakte det bitterhet at det under sakens behandling kom fram at nattvaktene hadde anledning til ekstrafortjeneste om dagen. Forbundet måtte hjelpe et medlem i Østfold som hadde en ukentlig arbeidstid på 82 timer. Han fikk arbeidsuken redusert til 62 timer..

Landsmøtet i 1925 påla styret å arbeide for gjennomføring av 4 ukers ferie og nedsatt aldersgrense til 60 år. Forbundets arkiver og eiendeler ble forsikret for 3000 kroner.

Ville stå alene

Våren 1926 havarerte Norges Statstjenestemenns Landsorganisasjon. Den hadde ikke utrettet noe som helst på den tiden den hadde eksistert, var det vanlige omdømme. Post- og jernbaneorganisasjonene etablerte et aksjonsutvalg. Styret i Fengselsbetjentenes Landsforbund drøftet en tilslutning til utvalget - men fant ut at fengselsbetjentene var i en slik særstilling at det var bedre å stå alene og fremsette sine krav til myndighetene. Samme våren dukket det opp et problem med salg av ferie blant ansatte. For enkelte betjenter var lønnsforholdene slik at den eneste utveien til å klare sine forpliktelser var å utføre tjeneste også i sin ferie. Det vakte en sterk forbitrelse da man følte slik jobbing som en svekkelse av begrunnelsen for å få til fire ukers ferie. Fengselsstyret sendte 1. mars ut et skriv hvor man sa at tjeneste i ferie ikke burde tillates. Forgjeves protesterte man mot konsekvensene av loven om sykeforsikring som trådte i kraft 1. januar 1926. Den medførte at man måtte betale

premie til kretssykekassen - mens man tidligere hadde hatt fri lege og medisin.

I 1927 holdt man det første landsmøtet utenfor Oslo - nemlig i Trondheim. En debatt om innmeldelse i Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon endte med at man uttalte at "tiden ikke var inne for en innmeldelse i denne organisasjon".

17. mai som helgedag

Forbundet hadde tatt opp med Fengselsstyret spørsmålet om å regne 17. mai som helgedag. Dette kravet ble etterkommet og fra 17. mai 1929 fikk tjenestemennene 1/2 fridag for 17. mai.

På landsmøtet i 1930 ble det imidlertid dokumentert at enkelte fengsler ikke ga halv fridag slik som bestemt - og at man på en anstalt sogar måtte ta igjen denne fritiden seinere.

Ellers var tiden preget av forholdene omkring den statlige lønnskomiteen som hadde gått til det drastiske forslag å foreslå statlige lønninger nedsatt med 10 prosent. Tjenestemennene gikk til rettssak mot Finansdepartementet - og vant. Kort fortalt endte hele denne saken med et lønnsforlik som låste de daværende lønningene fram til 1935.

Nye krav om senking av aldersgrensen til 60 år ble fremmet.

Vinteren 1931 etablerte man seg i egne kontorer i Akersveien 14. To billige kjøkkenbord og fem simple stoler ble innkjøpt slik at styret kunne holde sine møter.

Et utvidet forbund

Over lengre tid hadde man samarbeidet med Fengselsvaktmestrenes landsforbund i lønnsaker. En sammenslutning ble stadig drøftet. Alvor ble det først i juni i 1932 da man avviklet et fellesmøte hvor også Oslo FF deltok. Møtet endte opp med å foreslå dannelsen av Norsk Fengselsforbund. Men landsmøtet i vaktmesterforbundet stoppet en sammenslutning høsten 1932 da de ville se saken an. For øvrig går det igjen i beretningene

De første 15 årene var forbundets navn Fængselsbetjentenes Landsforbund. Fra 1933 slo man seg sammen med fængselsfunksjonærene til NFF. Bildet er fra det første landsmøtet i det "nye" forbundet - og det møtet ble avviklet på Oslo-foreningens rekreasjonshjem "Skogstua" i Holmenkollåsen.

at man stadig mister folk til vaktmesterforbundet fordi fængselsbetjenter ansettes som vaktmestere rundt om.

Imidlertid vedtok man på landsmøtet i 1932 at Fængselsfunksjonærenes forening og Fængselsbetjentene skulle slå sammen - og man ble like før jul enige om at det nye forbundet skulle hete Norsk Fængselstjenestemannsforbund.

17. november i 1932 bestemte man å kjøpe skrivemaskin til sekretæren. Det siste landsmøte i Fængselsbetjentenes landsforbund ble holdt på "Skogstua", rekreasjonshjemmet til Oslo FF 1. juni 1933. Dagen etter var alt klart for det første landsmøte i NFF - også det ble holdt på "Skogstua".

Det nye forbundet hadde 208 medlemmer.

Lønn en gang pr. måned

Et rundskriv fra Finansdepartementet sommeren 1934 satte sinnene i kok. Der slo man fast at lønnsutbetalingen kun skulle skje en gang pr. måned. Saken ble tatt opp gjennom Statstjenestemannsforbundet som forbundet tilmeldte seg på landsmøtet i 1932 uten debatt. Den ble løst ved at det ble gitt anledning til to utbetalinger i måneden.

For øvrig var forbundets aktivitet preget av jobbingen for å få uorganiserte tjenestemenn som

medlemmer - og mange klager over lønns- og arbeidsforhold. Det kom stadig krav fra grupper som mente at de var for lavt lønsplassert. Man drøftet også avansementsforholdene i etaten - og en ny søknad om 48 timers arbeidsuke for Kriminalasylets tjenestemenn ble sendt.

I tiden fram mot 2. verdenskrig var lønn og spørsmål om tilslutning til Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon gjengangere. På landsmøtet i 1939 ble styret pålagt å sende ut til uravstemming spørsmålet om utmelding av Statstjenestemannsforbundet - om tilslutning til AFL og om streikefond. Uravstemmingen endte med at 244 stemte for utmelding og 30 imot utmelding av STAFO.

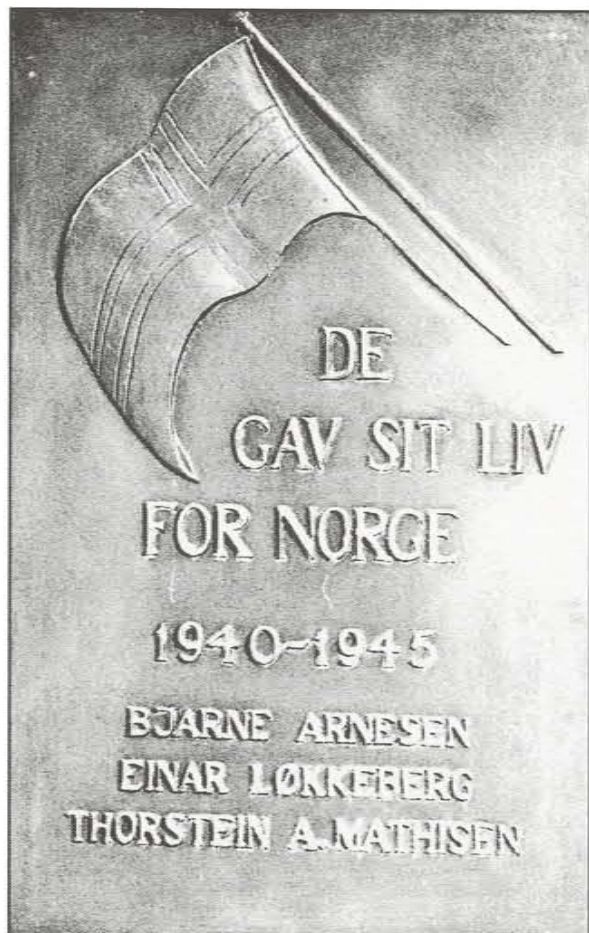
Den 12. januar i 1940 hadde man møte med Landsorganisasjonen i Norge. Fra dette møtet

satte man opp en protokoll som sammen med stemmesedler ble sendt ut til medlemmene. Opptellingen skulle foregå i styremøte i april. Så kom krigen og det ble bestemt at stemmesedlene skulle brennes. Det skulle vise seg å være en fornuftig avgjørelse.

Fem mørke år

Den annen verdenskrig medførte at styret innstilte betydelige deler av sitt arbeid. Man så det som en viktig oppgave å unngå en splittelse i forbundet - og ikke minst bli et redskap for NS. Det ble fattet vedtak om at man fra 1. april 1940 og inntil videre skulle være helt fritatt for å betale inn kontingent til forbundet og begravelsekassen. Utgivelsen av "Fengselsmannen" ble stanset da man ante at fagbladene ville få et pålegg om å drive propaganda for NS. Da den tyske pressesensuren henvendte seg til forbundet og forlangte å få "Fengselsmannen" tilsendt, kunne styret helt enkelt svare at bladet var gått inn på grunn av økonomiske vansker.

Styrende organer i NFF hadde klare holdninger til okkupasjonsmakten - og styret/landsstyret holdt en lav profil. I løpet av de fem krigsårene ble det avviklet 15 styremøter og 1 landsstyremøte. Blant NS-medlemmer i forbundet ble det gjort forsøk på å fjerne "jøsning"-styret. Da rette vedkommende imidlertid ble overbevist om at forbundet i virkeligheten bare var en begravelsekasse - at det ikke eksisterte en organisasjon i vanlig forstand og at styret ikke befattet seg med verken nyordning eller politikk, ble aksjonen avblåst. Styrets medlemmer hadde en "stille" overenskomst om at de hver for seg skulle forsøke å hindre at fengselsfolk ble nazister. Samtidig holdt man den linjen at de råd og vink som ble gitt ikke skulle gis på vegne av forbundet. Styret ble imidlertid stadig utsatt for mistenkeliggjøring og spionasje. Brev til formannen var ofte åpnet. En provokatør utga seg i et tilfelle som fengselsbetjent og forlangte styrets syn på hvordan han skulle forholde seg som tjenestemann når han fikk valget mellom avskjed eller å melde seg inn i NS. Det endte opp med at vedkommende fikk noen

Denne minnetavlen finner vi i dag på veggen i avdeling B ved Oslo kretsfengsel.

av styremedlemmenes private synspunkter på problemstillingen. Av sikkerhetsmessige grunner ble det ikke ført protokoll under krigen.

På det første landsmøtet etter krigen - det ble holdt i Oslo - minnet formannen Albert Jørgensen 16 medlemmer som var falt bort under krigen. Tre medlemmer falt i kamp mot okkupasjonsmakten - det var Bjarne Arnesen som ble skutt ned etter en bestialsk bortføring, - Einar Løkkeberg som ble fengslet for illegal virksomhet og til slutt havnet i Sachsenhausenleiren hvor han døde av dysenteri 18. november 1943 - og Thorstein A. Mathiesen som falt i kamp i Matrefjellene 28. april 1945. Han deltok i en gruppe innenfor Lingekompaniet som skulle opprette en base i fjellene på Vestlandet.

Våren 1948 ble det avduket en minneplate ved Oslo kretsfengsel, avdeling B., over de tre som falt under krigen. Alle var ansatt ved Oslo kretsfengsel.

NS-medlemmer strøket

Da arbeidet ble dratt i gang etter frigjøringen var det en del naturlige gjøremål knyttet til krigsårene. Medlemmer som hadde vært fengslet av tyskerne eller NS og som av politiske årsaker måtte forlate landet ble ettergitt kontingent. Alle som hadde vært medlemmer i NS ble strøket som medlemmer. Forholdene omkring en nasjonal holdning - eller mangel på holdning - under krigen førte med seg mye arbeid - og noe kritikk mot styret. Det ble bl.a. kritisert at styret utnevnte medlemmer som ikke oppførte seg pent mot politiske fanger til ansettelsesråd. Dessuten hadde man stor pågang av medlemmer som rotet seg bort i NS som det heter - og gjerne ville forklare bakgrunnen. Man fikk også brev fra et medlem som uttrykte sin store forbauselse over at forbundet ikke var "nazifisert - for dette hadde han hørt for lenge siden".

Landsmøtet i november i 1945 slo fast at de som hadde vært medlem av NS ikke var verdig stilling i staten - og man fordømte i klare ordelag parolebryterne.

Forbundsstyret måtte imidlertid gå noe tilbake på sitt vedtak om forholdet til parolebryterne under krigen. Bakgrunnen for det var at man mente det var lite logisk å gjennomføre ordninger mot disse menneskene når "domstolene så å si dømmer NS-medlemmer inn i sine tidligere stillinger igjen."

Tilslutningen til LO via Statstjenestemannskartellet ble for øvrig vedtatt på landsmøtet. Den offisielle datoen for opptaket i LO er 1. januar 1946 - og fra samme dato kom "Fengselsmannen" ut igjen etter krigen.

Et krav fra NFF - reist gjennom LO - om et fengselstillegg på 600 kroner for tjenestemenn som hadde direkte fangebehandling ble gjennomført fra 1. januar 1947.

Nordisk samarbeid etableres

I en tid hadde det pågått drøftelser mellom representanter for forbundene i Sverige, Danmark og Norge om et nordisk samarbeid. På et

inneværende periode er det NFFs leder Roar Øvrebø som leder NFU. Han har sittet i det ver-
vet siden 1986.

Nordiske Fængselsfunktionærers Union ble stiftet i Stockholm sommeren 1947. Dette er deltagerne under det første ordinære møtet i Danmark sommeren 1948. Fra venstre Bror Larsson, Sverige, Ø. Engebretsen, Norge, fru Leerberg (finsk tolk), H.E. Helameri, Finland, A.C. Petersen, Danmark, og sekretær Else Svane.

møte i Stockholm 18. juni 1947 bestemte man seg for å danne Nordiske Fængselsfunktionærers Union - med den danske forbundslederen som første formann. Det finske fængselsforbundet sluttet seg til den nordiske unionen i oktober. Det er holdt regelmessige møter opp gjennom årene i NFU - og en rekke saker av stor verdi for utviklingen av fængselsfaglige spørsmål er drøftet i disse møtene. Blant annet har man vedtatt felles etiske regler for de nordiske land. Reglene er oversatt til engelsk da det etter hvert ble stor interesse for reglene fra andre kanter av verden. I

Stort arbeidspress

Da det 14. ordinære landsmøtet samlet seg i Oslo i oktober 1948 hadde forbundet 1200 medlemmer. Landssvikleirene og skogsforlegningene skaffet ikke lite arbeid. Erfarne betjenter så mørkt på det hele da de mente det var håpløst å få brukbare folk i de ledige stillingene. Lønnsforholdene var hovedårsaken. Kravene strømmet inn til forbundet som kom opp i en håpløs arbeidssituasjon. Med den kom også kritikerne på banen fordi de mente farten i saksbe-

Dette er funksjonærene som var ansatt ved Akershus landsfengsel i 1930 - et fengsel som ble lagt ned som soningsanstalt i 1950 etter å ha fungert som landssvikfengsel etter 2. verdenskrig.

Bak ni av personene som er avbildet skjuler det seg mye organisasjonshistorie fra fengselsvesenet. BAKERSTE REKKE: Ytterst til høyre Jakobsen - sekretær i Fengselsbetjentenes forening 1911-1912, nr 4 fra høyre Øivind Engebretsen - æresmedlem i NFF etter mange år som leder og hovedkasserer. Var en av stifterne av Nordisk Union i 1947. NEST BAKERSTE REKKE. Helt til venstre Edg. Hallgren -formann i Fengselsbetjentenes landsforbund 1932-33 - og drivkraften fram til navneendringen/sammenslutning i 1933. Hallgren var en av strategene bak NFFs fasthet under nazi-tiden - og kjent fra flere landsmøter som dirigent. Nr. 3 fra venstre Lehmann varamann til NFFs forbundsstyre 1927.

REKKE TO :Ytterst til høyre Svensson - aktiv i NFF flere år som sekretær. Arbeidet aktivt med stiftelsen av Nordisk Union. Nr. 6 fra venstre H. Gruben var formann i april-oktober 1918, stiftelsestidspunktet for Fengselsbetjentenes Landsforbund.

FØRSTE REKKE. Helt til høyre Reed - "far" til forløperen for Oslo FF - Fengselsbetjentes Forening - aktiv ved dannelsen av landsforbundet - og engasjert tillitsvalgt hele sitt yrkesaktive liv. Nr. tre fra venstre Chr. Hagen, nestformann i Fengselsbetjentes Forening, stiftet 9.januar 1904 og nr 4. fra venstre P. Høyvang (Hultbak), den første kasserer i i Fengselsbetjentes Forening - og formann 1912-13.

handlingen ikke var stor nok. Landsmøtet vedtok etter lang debatt å ansette kontordame til 2000 kroner - og man valgte en opplysningssekretær. Til idrettsarbeid bevilget landsmøtet 3000 kroner. Mangeårig kasserer i Begravelseskassen, Eug. Valle, ble av landsmøtet utnevnt til NFFs første æresmedlem.

Inn i -50 årene

Organisasjonsmessige saker og lønsvilkår var fremtredende saker da man beveget seg inn i -50 årene. Landsmøtet i Bergen sommeren 1951 påla styret å arbeide med 4 ukers ferie, bed-

ring av avansementsforholdene, høyere uniformsgodtgjørelse og søke juridisk bistand for å ordne maskinsjefenes plassering i lønnsregulativet. Landsmøtet la alvor og makt bak sine krav og ledelsen i forbundet fikk fullmakt til å bruke de midler som til enhver tid ansås nødvendig. Tjenesteordningen ble livlig debattert. Det var røster så vel for som mot runderende tjeneste - og man avgjorde at spørsmålet skulle utestå for de større fengslene - og om nødvendig opptas i forbindelse med arbeidstidsbestemmelsene. For de mindre fengslene ble det bestemt å gjennomføre ordningen. Etter forslag fra Osloforeningen vedtok landsmøtet at det skulle innføres et gullmerke som skulle tildeles medlemmer etter 25 års aktivt medlemskap i organisasjonen.

Twist på Berg Arbeidsskole

Iforbindelse med organisering av funksjonærer ved en avdeling ved Berg Arbeidsskole opplevde NFF en høyst eiendommelig episode. I et fellesmøte med funksjonærene ved Berg tok anstaltens inspektør - tidligere sekretær i Fængselsstyrets landssvikavdeling, Kolstad, ordet. I klare ordelag ga han uttrykk for at en eventuell avdeling ved Berg ikke måtte organiseres i Norsk Fængselstjenestemannsforbund. Han fryktet at en slik tilslutning ville virke skadelig på anstaltens framtidige belegg og på anstaltens arbeid som skole.

NFFs formann Ø. Engebretsen protesterte mot innblanding i funksjonærenes organisasjonsforhold og mot at forbundets organisasjonsområde ikke ble respektert. Tjenestemannslaget ble også involvert sammen med LO som til NFFs overraskelse avgjorde at funksjonærene ved Berg skulle organiseres i NTL.

En gjennomlesning av Fængselsmannens årganger forteller om sterke engasjementer i lønnsoppgjør - og justeringer av enkeltgruppers lønninger. Ellers noterer vi at Oslo Fængselsfunksjonærers Kvinneforening ble stiftet i januar 1952 og at Fængslenes Idrettslag, Oslo markerte sitt 25 års jubileum i februar samme året.

2,3 fange pr. funksjonær

Forbundsleder Ø. Engebretsen hadde i Fængselsmannen i mai/juni 1953 en kommentar med sterk kritikk av en av justisnemndas medlemmer som under budsjettbehandlingen for 1953/54 hevdet at det var for mange funksjonærer i forhold til fangeantallet. Han hadde regnet ut at det var 2,3 fanger pr. funksjonær da det i fængslene var 1626 fanger og 711 funksjonærer. I seks punkter listet forbundsformannen opp de faktorer som måtte tas med når man skulle vurdere bemanningen i fængslene. Blant annet døgn-

kontinuerlig arbeid, tjenestens innhold, administrasjon og reformarbeidet som var i gang.

Under landsmøtet i Trondheim i 1955 ble avtropende formann Øyvind Engebretsen og Peter Koppang, OFF, utnevnt til æresmedlemmer av forbundet for fortjenstfullt arbeid gjennom en årrekke.

Positiv til reform-utvalg

I1951 ble det satt ned en komité til å utrede spørsmål om reformer i fængsels- og tvangsarbeidsvesenet. Innstillingen ble avgitt høsten 1956 - og NFF gratulerte komiteen med godt utført arbeid. Komiteen pekte på at en friere og mer differensiert fangebehandling må medføre omfattende ombygginger ved Botsfængslet, man foreslår nytt landsfængsel i Trondheim med 100 plasser og ved Ila bør det bygges en ny lukket avdeling for vanskelige sikringsfanger. Man foreslo også opprettelsen av en del fangekolonier for korttidsfanger med plass til 100 fanger. Komiteen aktualiserer også nedlegging av Møller gata 19 i Oslo. Om de ansatte sier utvalget at fængselsvesenets tjenestemenn ikke har fått den lønsmessige plassering som deres arbeid og ansvar tilsier. For å sikre tilgang på kvalifisert arbeidskraft foreslo reformkomiteen en aspirantordning knyttet til rekruttering av fængselsbetjenter. Fængselsmannens utgave mars/april 1957 har for øvrig en interessant og oppsummerende artikkel omkring fængselsutbygging og anstalter - skrevet av direktør Arne Evensen. Han nevner blant annet en komité-utredning fra 1930 hvor man la fram denne utbyggingsplanen for fængsler. Slik så lista ut: 1.) Nytt landsfængsel med 300 plasser 2.) Nytt landsfængsel og tvangsarbeidshus for kvinner og hjelpefængsel i Oslo for kvinner. 3.) Nytt krets-fængsel i Bergen - Deretter fulgte - rangert i rekkefølge nye krets-fængsler i Trondheim, Stavanger, Bodø og Drammen. Og utgiftene - ja de ble anslått til 6 millioner kroner. Resultatet av byggeplanene ble magert, skrev Evensen 27 år seinere. Bodø og nytt kvinnefængsel var resultatet så langt.

Norsk Fængselstjenestemannsforbund var en meget aktiv pådriver da Fængselsskolen ble etablert i 1937. Opp gjennom årene har forbundet også engasjert seg sterkt i utviklingen av skolen - og derigjennom utdannelsen til de ansatte i kriminalomsorgen. Bildet viser en del av dagens skole-kompleks.

Aspirantordning i gang

Under landsmøtet i Oslo i mai 1959 understreket man betydningen av at det var satt i gang en aspirantordning i fængselsvesenet i samsvar med NFFs prinsipielle syn med hensyn til rekruttering og opplæring i fængselsvesenet. Det ble imidlertid pekt på at det fortsatt er nødvendig å avholde særskilte kurs for ansatte tjenestemenn slik at flest mulig kan få nærmere innføring i hva den moderne fangebehandlingen er lagt opp etter. En anser det nødvendig at tjenestemenn som aspirerer til overordnede stillinger, først gis opplæring i moderne arbeidsledelse og personalbehandling før de gis ansettelse.

Det er ingen tvil om at reorganiseringen av Fængselsskolen i 1959 var av avgjørende betydning for utviklingen av etaten. For NFF var denne vide-

reutviklingen av etatsutdanningen viktig. Dette har opp gjennom historien vært blant forbundets flaggsaker - helt siden man bidro som meget aktiv fødselshjelper ved etableringen av Fængselsskolen i 1937.

Landmøtet slo også fast at justeringsoppgjøret 1958/59 førte til en rekke bedringer av lønnsplasse- ringer - men at de viktige krav som ikke var imøte- kommet måtte følges opp ved neste korsvei.

Landsmøtet utnevnte for øvrig inspektør Albert Jørgensen og verksmester Arthur Svensson til æresmedlemmer i NFF.

Fra 1. april i 1959 fikk man også en ny fængselslov - og det var nøyaktig på dagen 55 år etter den tidli- gere loven ble satt i verk.

Bygging av tjenesteboliger

Landsstyret i NFF tok i 1960 opp spørsmålet om bygging av tjenesteboliger for tjenestemenn i fengselsvesenet. Bakgrunnen for at man reiste spørsmålet var bygging av nye anstalter utenfor byene. Blant annet pekte man på utbyggingen av Ila sikringsanstalt som ville kreve flere tjenestemenn. Forbundet var redd at kapasiteten ved anstalten ikke kunne bli utnyttet av mangel på funksjonærer dersom boliger ikke ble bygd i nærheten. I Stavanger og Trondheim skulle man også flytte anstaltene utenfor byen, og det samme med en erstatning for Botsfengslet i Oslo. Når anstaltene flyttes, vil tjenestemennene og nytilsatte få lang vei til og fra arbeidet- og ekstra reisetid i tillegg til arbeidstiden - sammen med ekstra reiseomkostninger. En rasjonalisering av fangebehandlingen med utvidet kveldstjeneste ville også berøre tjenestemennene i form av mer ubekvem tjeneste og færre fridager, hevdet NFF som slo fast at det var vektige grunner for å bygge boliger for funksjonærene i nærheten av anstaltene i takt med bygging av fengslene.

Våren 1961 var også starten for samarbeidsutvalgene innenfor fengselsvesenet. Man var enige med staten som arbeidsgiver om å starte opp med et hovedutvalg og samarbeidsutvalg med seks medlemmer ved Botsfengslet, Opstad Arbeidshus, Ila sikringsanstalt og Oslo kretsfengsel.

Ny struktur

Høsten 1961 la Justisdepartementet fram en innstilling for Stortinget med retningslinjer for utbygging av fengselsstellet, blant annet tok man opp spørsmål omkring det framtidige anstaltssystemet og ledelsen.

Departementet la opp til at de større kretsfengslene skulle pekes ut som hovedanstalter i hvert distrikt og ledes av en fengselsdirektør, mens de mindre krets- og hjelpefengslene i dette distriktet skulle ledes av en fengselstjenestemann som sto under tilsyn av fengselsdirektøren. Med hensyn til distrikts-

systemet ble det foreslått fire distrikter - Østre, Søndre-, Vestre- og Nordre fengselsdistrikt.

"Det er ikke uten grunn at vi hilser departementets forslag i meldingen til Stortinget med tilfredshet, og vi mener det er ingen grunn til å vente med gjennomførelsen av ordningen", skrev forbundsleder Sverre Ofstad i november-utgaven av "Fengselsmannen" i 1961. Ifølge stortingsproposisjon nr. 1 for 1961-62 var det 718 organiserte hovedstillinger innenfor fengselsvesenet. For budsjettåret 1962 var det lagt inn 21 nye stillinger spredt over hele landet. På grunn av at kriminalasylet ble nedlagt sommeren 1961 og 20 stillinger falt bort og man inndro 3 stillinger, endte det hele ut i at man fikk to færre stillinger i budsjetterminen ...

Ellers tar vi med at Fengslens Idrettslag var på vei oppover igjen - etter en pause på 7-8 år. Det var fotballinteressen som bidro til oppsvinget.

Stortinget drøftet i januar 1962 regjeringens forslag til retningslinjer for utbygging av fengselsstellet - og det var ingen innvendinger mot forslaget. Fra debatten tar vi med at stortingsrepresentant Reidar Strømdahl (a) fra Vestfold ba om fortgang i spørsmålet om en ny avansementsordning og en ny normering av stillingene i fengslene. Han gikk ut fra at departementet så langt råd var sørget for fortgang i en så viktig sak.

Høsten 1962 ble det nye Drammen kretsfengsel - i sjette etasje i byens tinghus - tatt i bruk med 39 fangeplasser og 15 tilsatte.

Beklager forsinkelser

Landsmøtet i NFF ble avviklet i Stavanger i mai 1963 - og var det 22. i rekken. Rent organisatorisk vedtok man at forbundets regnskap og kassavirksomhet skulle legges til forbundskontoret, og man mente at en del kontorarbeid måtte kunne utføres av en kontordame ...

Landsmøtet vedtok flere uttalelser. Blant annet understreket man at alle tjenestemenn som har kontakt med innsatte og har sin daglige gang i anstalt i fengselsvesenet skal bære uniform. I en annen uttalelse konstaterte man at det på noen få år var ut-

Vik hjelpefengsel er prototypen på et fengsel som ble bygget i dette landet for 130 år siden. Det er den eneste soningsanstalten i Sogn og Fjordane - og betyr mye for lokalsamfunnet. Våren 1993 trues fengselet åtter av nedleggelse.

rettet mye med hensyn til utbygging av fengslene. Man understreket at de fleste av anstaltene var over 100 år og bygd etter et helt annet prinsipp enn dagens. Landsmøtet registrerte med beklagelse at byggearbeidene ved det nye Ullersmo landsfengsel og det nye fengslet i Trondheim var blitt betydelig forsinket - og man fryktet at dette ville føre til en generell forsinkelse av fengselsstellet. Landsmøtet slo fast at det må settes større fart i utbyggingsarbeidet med økte bevilgninger og engasjement av den tekniske hjelp som er nødvendig for en rask og effektiv utbygging av fengselsstellet i landet vårt.

"Fengselsmannen" for mars 1964 har en artikkel om foreningsjubileer hvor man slår fast at de eldste foreningene i fengselsetaten er Oslo Fengselsfunksjonærers forening stiftet 9. januar 1904 og Trondheim Fengselstjenestemannslag stiftet 18. april 1902. Trondheimsforeningen sprakk på 20-tallet da debatten om innmelding i LO var på banen. Om dette forholdet sies det i artikkelen: Det som imidlertid kan slås fast er at ingen andre enn fengselstjenestemennene har lidt tap på at spørsmålet om tilslutning til Landsorganisasjonen IKKE ble gjennomført på et langt tidligere tidspunkt."

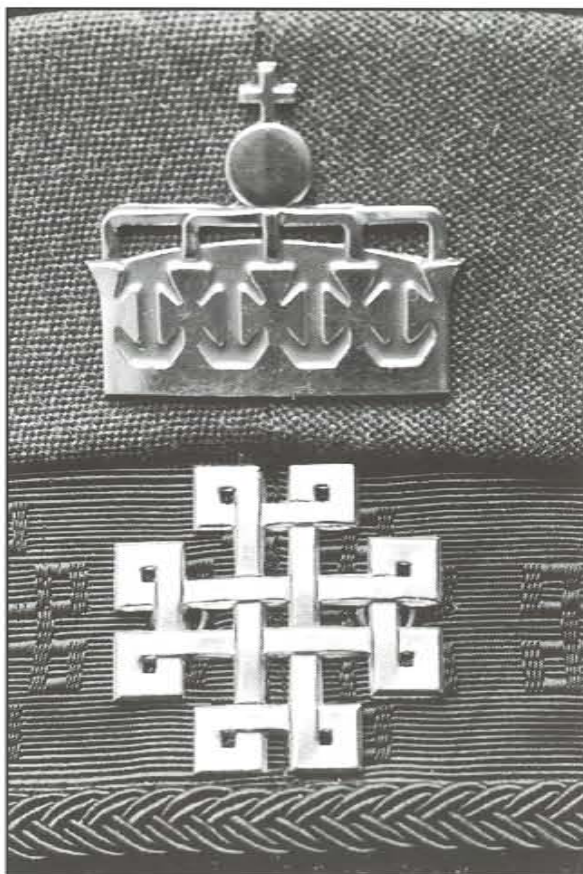
Statsbudsjettet for 1965 ga ingen forhåpninger om økt satsing på fengselsutbygging - eller økt bemanning. Fem nye stillinger ble resultatet i et budsjett som av NFF ble karakterisert som skuffende.

Oslo Fengselsfunksjonærers Forening etablerte

høsten 1964 egen pensjonistforening - med Ø. Engebretsen som den første formann.

Året 1965 ble innledet med at man gjennom en kongelig resolusjon fikk fastsatt et eget merke for fengselsvesenet. Maleren og bokkunstneren Carsten Lien hadde laget merket.

Fengselsvesenet fikk fra årsskiftet 1965/66 ny uniformsordning samtidig som Østre fengselsdistrikt ble opprettet.

Fengselsvesenet fikk dette emblemet fra 1. januar 1966 - sammen med sine grå-blå uniformer. Det er to korslagte "valknuter" med kongekrone over - og er et eldgammelt symbol som skulle gi beskyttelse mot onde makter. Emblemet er tegnet av maleren og bokkunstneren Carsten Lien.

De første femti årene

Dette er forbundsstyret da NFF feiret sine 50 år. Foran fra venstre nestformann John Gundersen, formann Reidar Albertsen, og sekretær Dagfinn Nordlund. Bak: 1. varamann Johnny Valtun, styremedlemmene Bjarne Anfinsen og Tønnes Skår.

I slutten av mai 1968 markerte NFF sine første Ifemti år. Det skjedde på LO skolen Sørmarka som ble tatt i bruk høsten året forut. I tilknytning til markeringen av 50 års jubileet avviklet man også en to-dagers landskonferanse for tillitsvalgte. På tradisjonelt vis avviklet man en festmiddag med gjester fra regjeringen, LO, politi- og lensmannslag, nordiske forbindelser o.l.

For øvrig leser vi fra protokollen til hovedsamarbeidsutvalget i fengselsvesenet at NFFs leder Reidar Albertsen i utvalgets møte den 25. septem-

ber dette året henstilte om at utdelingen av vinterluer, trekk til sommerlue og regntøy til tjenestemennene måtte bli påskyndet. I møtet ble det også lagt fram et utkast til legitimasjonstegn i metall - samtidig med et ønske om at man påskyndet saken om et alminnelig legitimasjonskort for fengselstjenestemenn.

I hovedsamarbeidsutvalget ble det også tatt initiativ til at politiet kunne foreta en demonstrasjon og forevisning av narkotiske stoffer som ble misbrukt. "Fengselsmannen" var for øvrig sterkt preget av

innføringen av Kollektiv hjemforsikring og reglene for denne ordningen.

Forbundet hadde en god utvikling av medlems-tallet og hadde 927 medlemmer ved utgangen av 1968. Men 50-års jubileet, støtte til juridisk hjelp i avskjedssak og øvrige faste ting bidro til at forbundskassa gikk med et solid underskudd - og landsstyret fattet vedtak om å øke kontingenten. I forbindelse med arbeidstidsforkortelsene som var gjennomført krevde landsstyret at regjeringen nedsatte et bemanningsutvalg for etaten.

NFFs hovedkasserer gjennom en liten menneskealder - Synnøve Nilsen - sluttet 1. mai 1969, men fortsatte sitt daglige virke ved Fengslenes Utsalg hvor hun var ansatt.

Tragedie i Trondheim.

En desperat 18 åring på flukt endte med drap på en fengselsbetjent i Trondheim våren 1969. Landsstyret krevde handling fra politiske myndigheter - og gjentok sine tidligere henvendelser til Justisdepartementet om at man måtte nedsette et eget bemanningsutvalg for etaten. Kravet begrunnes blant annet med gjennomføringen av en ny distriktsordning, utbygging av sentralanstaltene og spesialanstalter - og behovet for rekruttering av tilsatte. Som i dag var det Finansdepartementet som holdt igjen - men NFF sto på kravet om at finans skulle være med i bemanningsutvalget. Først under høstens budsjettbehandling i 1969 fikk forbundet svar i saken om bemanningsutvalg. Departementet sa kort og godt nei og mente det av budsjettmessige hensyn ikke hadde noen hensikt. Landsstyret karakteriserte bemanningssituasjonen som urovekkende.

NFF vant en oppsigelsessak i lagmannsretten. En episode fra 1966 i Stavanger førte til avskjedigelse og medhold for Justisdepartementet i byretten. Saken ble anket til lagmannsretten som i februar 1970 ga NFF og den avskjedigede fullt medhold og departementet måtte betale så vel erstatning som utgifter til saksomkostninger.

Tvangsarbeidsordningen opphørte fra 1. juli 1970

og medførte visse endringer av fengselsvesenets distriktsordninger. Høsten samme år var det klart for åpningen av det nye Ullersmo landsfengsel.

I hovedsamarbeidsutvalgets protokoll fra oktober 1970 kan vi lese at man ville undersøke om det var mulig å få kjøpt inn et parti ergometersykler med sikte på å oppnå rabatt.

Som et apropos til de siste par års debatt om nytt fengsel på Ringerike tar vi med at hovedsamarbeidsutvalget hadde saken på dagsorden i det nevnte møtet i -70. Her kunne man fortelle at romprogrammet var ferdig utarbeidet av Fengselsstyret og saken var nevnt i budsjettproposisjonen for 1971. Det var riktignok et fengsel med kun 13 plasser. Som man senere erfarte ble det aldri noe nytt fengsel på Ringerike etter planene for nær 25 år siden. Det ser imidlertid ut til at man innenfor en ramme på 3-5 år vil kunne ta i bruk et nytt fengsel på Ringerike.

Bemanning og arbeidsforhold

Landsmøtet i Trondheim våren 1971 bar preg av bemannings - og arbeidssituasjonen innenfor fengselsetaten. Forbundsleder Reidar Albertsen kunne legge fram en statistisk undersøkelse omkring utviklingen av aktiv vold mot fengselstjenestemenn. I perioden 1968-70 var det ved 41 anstalter registrert 43 overfall. I ti av tilfellene var overfallene så alvorlige at man måtte ha legehjelp. 1970 var det verste året med 21 overfall. I tillegg viste oversikten at det var 83 tilfeller av trusler om overfall.

Landsmøtet sendte en klar uttalelse til regjeringen omkring bemanningssituasjonen - og den risiko tjenestemennene var utsatt for. Uttalelsen konkluderte med å be regjeringen snarest mulig å treffe tiltak slik at det minst blir to på tjeneste samtidig ved krets- og hjelpefengslene. Landsmøtet gjentok det tidligere kravet om at det måtte nedsettes et bemanningsutvalg til å ta for seg situasjonen i etaten. Landsmøtet besøkte for øvrig det nye Trondheim kretsfengsel på Tunga.

"Justeringsoppgjøret i fengselsvesenet en seier for organisasjonsdemokratiet." Dette var tittelen på en

Bemanningssituasjonen i fengselsetaten er blant de områdene forbundet har engasjert seg sterkest. Opp gjennom årene er det med varierende styrke reist krav om stryking av bemanningen. Kravet om avvikling av alenevakter er blant sentrale krav i NFFs arbeide for sine medlemmer.

artikkel i "Fengselsmannen" i september 1971. Poenget var at man ved oppgjøret i mai hadde fått innført fengselstillegg.

"Ved innføring av særskilt fengselstillegg til de fleste tjenestemenn i fengselsvesenet og økt polititillegg til tjenestemenn i politi- og lensmannsetaten har Kartellet og medlemsforbundene i sannhet bevist at det rår et fint demokrati innen denne organisasjonen" står det å lese i "Fengselsmannen" som slår fast at uten Kartellets innsats hadde det ikke vært mulig for de tre små forbund å få gjennomført sine særlige krav. Tillegget var på 1000 kroner årlig.

Det første NM i fotball for fengselstjenestemenn ble avviklet i Hamar - med Åna som de første vinnere.

Etter at Kartellet og LO gikk ut og støttet NFFs krav om et bemanningsutvalg for fengselsetaten ga regjeringen etter og oppnevnte våren 1972 utvalget med byråsjef Erik Jørgensen som formann. Så vel leder som nestleder i NFF var med i utvalget.

Arbeidsgiverens ansvar

"T anker i tiden" var tittelen på en artikkel forbundsleder Reidar Albertsen hadde i årets siste utgave av "Fengselsmannen" i 1972. Her tar han skikkelig tak i problemstillingen omkring medlemmenes arbeidssituasjon - og at man stadig oftere kommer i offentlighetens brennpunkt via presse og andre media.

- Påstander om slett behandling, dårlig arbeidstilbud og større frihet for klientene m.v. går igjen som en rød tråd i de fleste innlegg om saken. De ansattes arbeidssituasjon berøres sjelden, skriver Albertsen.

- Hvem har ansvaret for denne utviklingen. Etter mitt skjønn må arbeidsgiveren ta det fulle ansvaret når det gjelder informasjon om våre medlemmers arbeidssituasjon. Dersom forbundet skulle maktet en slik oppgave, måtte man minst avsette en tillitsmann bare til å svare på innlegg og drive informasjon. Det er videre forstemmende å konstatere at enkelte politikere og journalister innen arbeiderbevegelsen aktivt deltar i denne debatt uten på forhånd å søke faglig korreksjon til sine synspunkter. Landsstyret ga forbundsstyret fullmakt til å innføre Kollektiv hjemforsikring fra 1. januar 1974.

I en orientering om bemanningsutvalgets innstilling gikk det fram at flertallet i utvalget gikk inn for at man skulle øke bemanningen i etaten med 103 nye tjenestestillinger - mens mindretallet ville ha 122 nye stillinger. Det var full enighet om at bemanningsøkingen ikke måtte skje over en lang periode da det var et akutt behov for dem. Landsstyret slo fast at utvalgets konklusjoner og tilrådinger på en reell måte understreket alvoret og nødvendigheten av forbundets engasjement i saken. Man understreket meget sterkt behov og betydning av å gjennomføre utvalgets forslag.

Sommeren 1973 så direktøren for Østre fengselsdistrikt ingen annen mulighet enn at han måtte legge ned Halden hjelpefengsel midlertidig. Det var i en periode da de øvrige anstaltene var fylt til bristepunktet. Årsaken til den midlertidige stengingen var at man ikke fikk tilsatt folk i en ledig stilling som fengsels-/avdelingsbetjent ved anstalten.

Slutten av 1973 ble rystet av en ny tragedie med dødelig utgang. Denne gang i Vadsø krets fengsel hvor en yngre innsatt bandt en betjent som senere døde. Videre hadde man opprør på Ullersmo. Dette førte til nye, sterke reaksjoner fra NFF til myndighetene.

I forbindelse med Stortingets vedtagelse av budsjettet for 1975 følte NFF at det nytt å drive politisk press. Budsjettet for fengselsvesenet økte med 35 millioner kroner og det ble lagt opp til en økning av 40 nye stillinger i tillegg til 19 stillinger som ble overført Oslo krets fengsel i forbindelse med nedleggelsen av Møller gata 19. I tillegg la man i budsjettet opp til at 80 stillinger skulle gjøres om til faste stillinger.

Faksimile fra Fengselsmannen i juni 1978.

Strid om ekspedisjonssjef

Justisminister Inger Louise Valles utnevnelse av Arne Haugestad som ny sjef i Fengselsstyret vakte sterk debatt i 1975. NFF ga uttrykk for bekymring over regjeringens manglende forståelse for faglige kvalifikasjoner og erfaring i forhold til utnevnelsen av Haugestad. Personalpolitiske hensyn tilsier at dette er en lite heldig løsning og for fengselsvesenet vil dette være lite tilfredsstillende, sa NFFs leder Reidar Albertsen.

Den meget omtalte og etterlengtede delinnstillingen fra Statens lønnskomité kom på bordet i oktober i 1975. Forbundets vurdering var: Generelt har våre medlemmer fått en god behandling - men dog med visse unntak. Det var ingen revolusjonerende innspill omkring lønssystemene fra utvalget.

Fra sportsfronten registrerer vi at det første Nordiske mesterskapet i fotball ble avvirket i Sverige i august 1977 - med Sverige som vinner.

En kritisk 60-års jubilar

Manglende behandling av narkotikaproblemene i fengslene, sterke reaksjoner i en benådningssak og manglende eller mangelfull informasjon omkring viktige personalmessige spørsmål førte til sterk kritikk av justisminister Inger Louise Valle og ekspedisjonssjef Arne Haugestad våren 1978.

Striden omkring de to sentrale personene i norsk kriminalomsorg førte til at NFF kom skikkelig i søkelyset - samtidig som man på forsommeren dette året markerte forbundets 60-års jubileum. Tillitskrisen mellom forbundet og departementets politiske og faglige ledelse var rene følgetongen. Det var spørsmål i Stortinget og møter i flere retninger. Justisministeren tok det hele og fulle ansvaret for de saker NFF reiste kritikk mot, og beklaget at en rekke saker ikke var tatt opp eller ble behandlet urimelig sent. Etter en grundig behandling gjør NFF det klart at de vil ha fjernet Arne Haugestad som Fengselsstyrets leder - og ber justisministeren sørge for at så skjer.

Men så skjedde ikke - umiddelbart. NFF ga seg imidlertid ikke - og gjentok kravet om Haugestads avgang på sitt landsstyremøte i november.

For øvrig gjorde det samme landsstyremøte vedtak om at forbundsstyret skulle styrkes med en heltidssvalgt sekretær - og det ble Anfinn Liland. 60-års jubileet ble markert i forbindelse med et landskurs på Sørmarka og en festmiddag etter høstens landsstyremøte. Fra omtalen kan vi lese blant annet følgende: Fengselsstyret som skulle vært representert ved ekspedisjonssjef Arne Haugestad møtte ikke grunnet feilnotering av dagen. Dette ble for øvrig seinere beklaget så vel muntlig som skriftlig fra ekspedisjonssjefen...

Striden med Fengselsstyret vandret over i det nye året. I februar 1979 skulle det vært møter hvor man skulle drøfte tillitskrisen. Etter tre timer første dag brøt NFFs-representanter møte - og ba om at den politiske ledelsen i departementet tok over.

Krisen fikk sin politiske løsning før året ebbet ut. Statsminister Odvar Nordli overførte Inger Louise Valle til Kommunal- og arbeidsdepartementet og Andreas Cappelen ble ny justisminister. Arne Haugestad ble utnevnt til sorenskriver i Sør-Gudbrandsdal. Jobben som leder av Fengselsstyret ble overtatt av statsadvokat Georg Fr. Rieber-Mohn.

- Utnevnelsen av Rieber-Mohn gir grunn til faglig optimisme, var kommentaren fra NFF.

Fra årsskiftet 1979/80 ble for øvrig Norges Vernesambands virksomhet nedlagt - og man fikk etablert en statlig avdeling i Justisdepartementet med navnet "Avdelingen for fengselsvesen og kriminalomsorg i frihet."

Sterk uenighet om navne-endring

Forslag til navne-endring ble behandlet på NFFs landsmøte i 1980. Norsk Forbund for Kriminal- og Alkoholistsorgen var forslaget som lå på bordet - men som ikke vant gehør hos det avtroppende forbundsstyret. På landsmøtet fikk man flertall for navneendring - men det skulle først skje etter en organisasjonsmessig behandling. Det

medførte at alle avdelingene fikk et rundskriv med anmodning om å komme med forslag/synspunkter på nytt navn innen utgangen av 1980. Deretter skulle de navneforslag som fikk størst oppslutning ut til uravstemming. Men bare 6 av

I 1981 flyttet NFF inn i Statstilsattes hus i Oslo. Fra venstre hovedkasserer Harry Jakobsen, formann Reidar Albertsen og forbundssekretær Anfinn Liland.

22 avdelinger fulgte oppfordringen om å komme med forslag. Det medførte at landsstyret i 1981 med 8 mot 5 stemmer valgte å gå ut med en navnekonkurranse.

Like før julestria i 1981 var det flyttesjau i NFF. Da flyttet man til Statstilsattes hus i Møllergata 10 - noe som av forbundsleder Reidar Albertsen ble karakterisert som en viktig hendelse i forbundets historie. Høsten dette året førte også med seg regjeringsskifte idet Willoch-regjeringen tok over og Mona Røkke ble ny justisminister.

Blant de sakene som engasjerte sterkt var narkotikaproblemene blant de innsatte. I samarbeid med Justisdepartementet arrangerte NFF og Nordiske Fengselsfunksjonærers Union en bredt anlagt konferanse om temaet i Tønsberg i 1982. Konklusjonen på konferansen var: Personalet ved anstal-

*I 1984 ble det lagt fram en omfattende innstilling om utdanningen innen kriminalomsorgen - og Fengselsskolen ble foreslått omdøpt til Kriminalomsorgens utdanningssenter - KRUS.
(Illustrasjonsfoto fra undervisningen ved skolen.)*

tene er den viktigste resursen i arbeidet med å motvirke narkotikamisbruk blant de innsatte. Investering i menneskelig innsats var alt annet overlegent.

Fra stortingssalen tar vi med at justisminister Mona Røkke i en spørretime høsten 1982 fikk spørsmål om anbringelse av sinnslidende i fengselsceller. Statsråden redegjorde for omleggingen etter vedtaket om å legge ned Reitgjerdet og sa at sinnslidende ikke skal i fengsel og at man arbeidet med varige løsninger.

Statsråd Røkke mottok for øvrig honnør fra NFF da hun våren 1983 utnevnte forbundets nestleder Kjell Tjønnøy til underdirektør ved Ullersmo. At en tjenestemann fikk en slik jobb, betraktet man som en milepæl innenfor kriminalomsorgen.

Etter drøyt 7 års arbeid leverte utvalget som hadde sett på utdanningen innen kriminalomsorgen sin innstilling på nyåret i 1984. Der slo man fast at Justisdepartementet burde ha det administrative

ansvaret for utdanningen. Fengsels- og verksbetjenter bør fortsatt ha en fengselsfaglig grunnutdanning - mens de øvrige gruppene må rekrutteres utenfra som nå. Fengselsskolen foreslo man omdøpt til Kriminalomsorgens utdanningssenter. Grunnutdanningen for fengselsbetjenter bør ligge på høyskolenivå og være tre-årig - og det foreslås etterutdanningskurs og et konkret skoleopplegg for Fengselsskolen.

600 nye stillinger nødvendig

Fra august 1985 dukker Rolf B. Wegner opp som ekspedisjonssjef og leder av Fengselsstyret. Han blir møtte av et krav fra NFF om at fengselsetaten har behov for 600 stillinger - og at det kan gjennomføres over en tre års periode med 200 nye

stillinger årlig. Dersom det menes at fengselsopp- holdet skal ha noen annet formål enn oppbeva- ring i anstalt er dette kravet rimelig, mente NFF. Kravet var også begrunnet med en dramatisk ut- vikling av lengden på ventelistene for soning.

I juni 1985 ble fengselsførstebetjent Roar Øvrebø , Oslo kretsfengsel avd. A. tilsatt på NFFs kontor som midlertidig saksbehandler i fire måneder. Denne sommeren flyttet også Fengselsskolen inn i sine nye lokaler - Teisen skole, etter brakketil- værelsen i Oslo kretsfengsel.

"Fengselsmannen" ble "Fengselsforum."

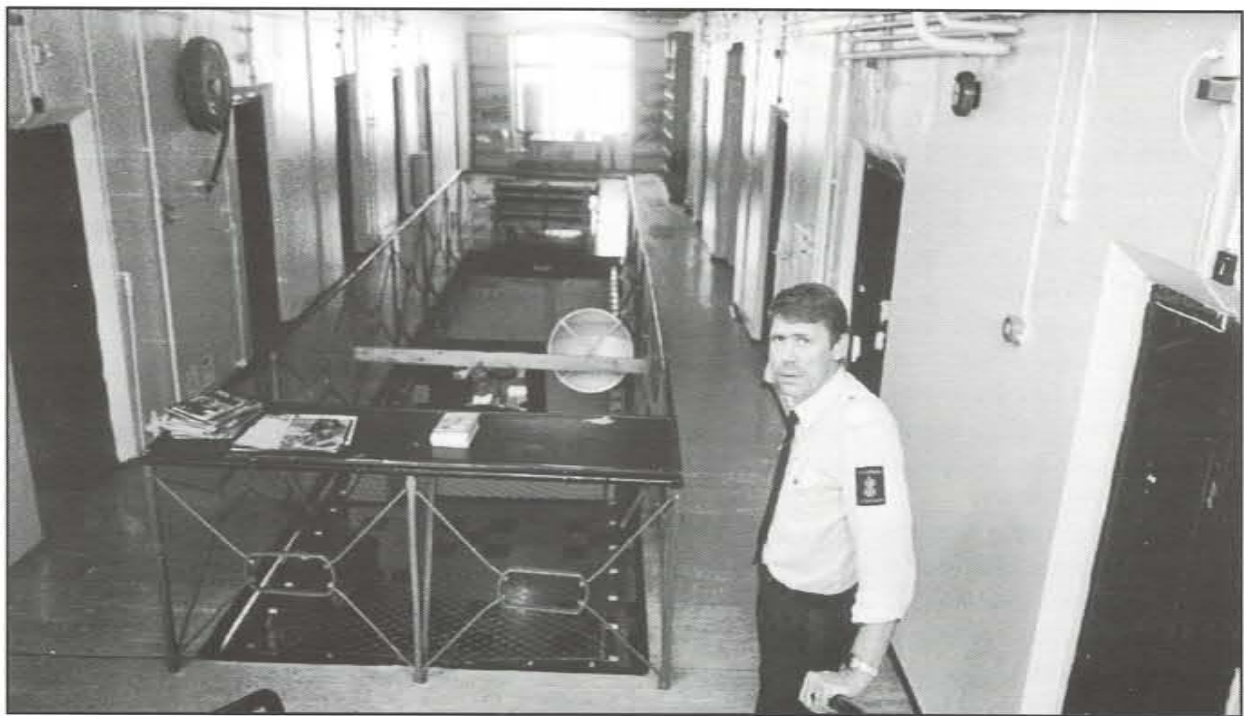
Landsmøtet i Fredrikstad tok enstemmig farvel med ærverdige "Fengselsmannen" - og døpte bla- det om til "Fengselsforum - Fagblad for tilsatte i fengselsvesenet". Roar Øvrebø ble valgt til ny le- der etter Reidar Albertsen som ville gå av med

alderspensjon 1. mars 1986. Albertsen avgikk ved døden 2. desember 1985 etter en tids sykeleie. Ro- ar Øvrebø overtok som leder fra denne datoen.

Landsmøtet ga i en uttalelse klar støtte til kravet om 600 nye stillinger innenfor etaten. Lands- møtet i Fredrikstad var også historisk i den be- tydning at Norsk Fengselstjenestemannsforbund fikk sitt første handlingsprogram.

Navnedeбата blusset opp igjen. Etter en urav- stemming fikk navnet Norsk Fengselsforbund 67 prosent av stemmene. Da dette forslaget kom opp var det bare 12 av 70 stemmeberettigede som gikk inn for navneendring. I uttalelsene som ble foretatt av landsmøtet nevner vi kravet om at tje- nestemannsutdanningen må gjøres tre-årig, be- handlingsopplegget for psykotiske fanger m.v., krav om lik lønnsutvikling innen justissektoren, krav om en total vurdering av uniformsordning- en i etaten.

1. november 1985 gikk døra igjen bak den siste innsatte som vandret ut i det fri fra Skien krets- fengsel. Som kjent tar man i bruk et nytt fengsel i Skien sommeren 1993.

I november 1985 ble døren lukket bak den siste soningsfangen ved Skien kretsfengsel som ble lagt ned. Bildet viser fengselsbetjent Arthur Holte.

Protest mot nedleggelse av Reitgjerdet

Stortingets vedtak om å legge ned Reitgjerdet innen 1. juli 1987 skapte ikke bare reaksjoner fra NFF. Sekretariatet i LO som også behandlet saken krevde ny behandling av hele sakskomplekset da man ikke på noen måte følte at forutsetningen for nedleggelse var oppfylt - og at det derfor var et behov for sykehuset. Helt fram til i dag - ved 75 års jubileet - er dette en sak som har tatt mye ressurser og ført til sterke engasjementer innenfor NFF. Så tidlig som sommeren 1986 gikk NFF ut og slo fast at man brøt norsk lov når man plasserte sinnslidende i fengsler. En større konferanse om tema ble for øvrig avviklet i NFF regi dette året. Ulike faglige vurderinger og uenighet omkring plassering o.l. på politisk nivå har ført til at spørsmålet om egen institusjon for vanskeligstilte fanger fortsatt ikke kan sies å være helt avklart.

Første KIF-avdeling dannet

Forbundsstrukturen innen kriminalomsorg og justissektoren er også et tema som dukker opp med ulike mellomrom. Sommeren 1987 var temaet de ansatte i KIF. De tilsatte der var organisert i 8-9 forbund. Innenfor friomsorgen var spørsmålet om innmelding i NFF noe omstridt. En undersøkelse som ble foretatt viste at 136 ville drøfte nærmere en innmelding - mens 47 gikk klart imot. Landsstyret i NFF fant ingen problemer med at forbundet organiserte ansatte i KIF, og at man opprettet egne organisasjonsområder/avdelinger/grupper innen kriminalomsorg i frihet.

Utspillet fra NFF førte til reaksjoner fra flere andre forbund som beskyldte NFF for å gå utenom avtalen om organisasjonsområder. Men NFF kunne legge på bordet en avtale som ga de KIF-ansatte selv valgmuligheten. Den første KIF-avdelingen i forbundet ble etablert i Telemark 4. september 1987 med Torild Skåte som leder.

Høsten 1987 var det 50 år siden Fengselsskolen ble

opprettet etter sterke henstillinger fra NFF. I forbindelse med jubileet ga Justisdepartementet klar-signal for at man kunne endre navnet til Kriminalomsorgens utdanningssenter - slik som man hadde foreslått i utredningen om utdanning 4 år tidligere.

- Det drives rovdrift på fengselsvesenet. Vi trenger flere stillinger for å kunne gjøre jobben vår på en skikkelig måte. Dette var parolen da fengselstjenestemenn over hele landet gikk til politisk streik 6. november i 1987.

En arbeidsgruppe oppnevnt av Fengselsstyret slo i en rapport fast at av de 142 rømningene som fant sted fra norske fengsler i 1984 og 1985 skyldtes 60 helt eller delvis bygningsmessige svakheter. Den nest hyppigste årsaken var rutinesvikt. Utvalgets undersøkelser avslørte at flere av fengslene var utstyrt med gitter fra 1860-årene.

Forbundets nestleder Torstein Ropstad ble utnevnt til underdirektør ved Ullersmo landsfengsel - og det medførte at Steinar Hellesvik ble valgt til ny nestleder på landsstyrets møte i juni 1988. Valget falt for øvrig sammen med markeringen av NFFs 70 års jubileum. Statsråd Helen Bøsterud og Aps nestleder Einar Førde var blant dem som deltok i markeringen som skjedde under landsstyrets møte som ble avviklet i egne lokaler i Statstilsattes Hus. Året 1988 ble avsluttet med omfattende aksjoner innenfor fengselsvesenet i forbindelse med handlingslammelse omkring forholdene for de sinnslidende i fengslene. NFF gikk kraftig ut mot de politiske myndigheter - og viste blant annet til Weisæth-utvalget som la fram sin innstilling to år tidligere.

Ved Oslo kretsfengsel avdeling B. dro man i gang en aksjon som fikk gjenklang over hele landet - i anstalter og media. Kravet var klart: De sinnslidende i fengslene har krav på behandling og må vekk fra fengslene.

Tragedie

Våren 1989 ble fengselsvesenet rammet av en ny tragisk og rystende hendelse. En ung fengselsbetjent ble drept under tjenesten av en fange i forbindelse med fremstilling.

16. mars presenterer justisministeren en ny satsing på fengselsvesenet. Regjeringen tilleggsbevilger 55 millioner kroner til 200 nye stillinger i fengselsvesenet. Inkludert i millionsatsingen ligger også nær 10 millioner til utdanning. Stillingene skal i første rekke bidra til å få slutt på alene-vaktordningene. NFF gir uttrykk for tilfredshet med satsingen og den kursendringen regjeringen varsler omkring kriminalomsorgen framover. En rekke endringer i fengselsreglementet ble også varslet. Siktemålet er styrket sikkerhet og kontroll, spesielt med vold og sedelighetsforbrytere og fanger som er dømt for narkotikalovbrudd. Et omfattende kurs- og instruksjonsopplegg for de ansatte inngår også i opplegget fra regjeringen.

Under landsstyrets møte våren 1989 behandlet man forslaget til en ny fengselslov. Landsstyret ser loven som et godt utgangspunkt for det videre arbeidet i kriminalomsorgen - men sier klart fra at det må opprettes flere hundre stillinger - de tilsatte må gis etatsutdanningen og det må bygges flere anstalter. Alt dette må være gjennomført før NFF går med på gjennomgripende endringer i fengsels-systemet.

LO ga sin støtte til at fengselsstyret legges inn under Justisdepartementet som en vanlig departementsavdeling.

Under sitt representantskapsmøte på Island vedtok Nordiske Fengselsfunksjonærers Union yrkesetiske regler for sine medlemmer.

Handlingsplan med krav om 1000 stillinger

Under landsmøtet som ble avviklet i Drammen i november i 1989 ble KIF for første gang representert i landsstyret i NFF. For øvrig kom også navnespørsmål opp igjen - men heller ikke denne gangen maktet man å samle seg om et nytt navn og derfor lever man videre under navnet Norsk Fengselstjenestemannsforbund. Et enstemmig landsmøte sa nei til dublering på cellene. Et krav om at det ble nedsatt en hurtig arbeidende planleg-

gingsgruppe for bygging og modernisering av fengsler ble oversendt regjeringen av et enstemmig landsmøte. I handlingsprogrammet som ble vedtatt gikk NFF inn for at kriminalomsorgen styrkes med 1000 stillinger. Landsmøtet presiserte også at KIF måtte tilføres resursser slik at de tilsatte gis muligheter til å spille en aktiv rolle i det kriminalitetsforebyggende arbeid. Det bør også legges til rette for muligheter til å drive et aktivt etterverns- og rehabiliteringsarbeid.

Til tross for NFFs motstand satte regjeringen i verk dublering av cellene ved enkelte anstalter. NFF gjorde det klart at det ikke så det som sin oppgave verken for forbundet eller deres tillitsvalgte å bidra positivt til dette tiltaket for å redusere soningskøen. Lønnsoppgjøret våren 1990 endte med positiv utgang for NFF i to spørsmål forbundet jobbet aktivt med de siste årene. Det dreide seg om lønnsplasse- ringen av aspirantene og at man fikk et helgetillegg hvor lørdag og søndag likestilles.

Kriminalomsorgen mot år 2000 var tema for en bredt anlagt konferanse avviklet av NFF i slutten av mars i 1990. Lederen for fengselsstyret Rolf B. Wegner slo fast at fengselsvesenet var inne i en ond sirkel. Manglende langtidsplanlegging var årsaken, hevdet han. Riksadvokat Georg Fr. Rieber-Mohn gjorde det klart at man ikke ville nå målsettingene for kriminalomsorgen uten at man bygde flere fengsler. Som et resultat av den lange soningskøen - rundt 8000 dømte - ventet over 700 som er dømt for vold på å sone.

NFF tok opp tanken om at fangetransporten burde overføres til fengselsvesenet. - Interessant tanke, var omkvedet fra politikere og enkelte andre. Etter å ha tygd på forslaget noen måneder vikle så vel byråkrater som politikere seg inn i en masse motforestillinger - og forslaget ble arkivert bort.

NFF fikk gjennomslag for oppnevningen av en arbeidsgruppe som skulle vurdere behovet for soningsplasser fram mot år 2000.

Til tross for motstand fra NFF ble fengselssykehuset ved Oslo krets fengsel lagt ned. I september ble lokalene tatt i bruk som soningsanstalt som et ledd i avviklingen av soningskøen.

Våren 1990 avviklet NFF en konferanse under tema: Kriminalomsorgen mot år 2000. Blant innleiderne var fra venstre lagmann Agnes Nygaard Haug, leder av Fengselsstyret Rolf B. Wegner, riksadvokat Georg Fr. Rieber-Mohn og justisminister Else Bugge-Fougner.

Dårlig budsjett

Budsjettforslaget som justisminister Else Bugge-Fougner la fram for kriminalomsorgen for 1991 ble av NFF-lederen karakterisert som det dårligste i nyere tid. For å markere sin misnøye la NFF opp til en politisk streik 15. november - da budsjettet skulle behandles i Stortinget. NFF krevde at budsjettet måtte økes med 65 millioner kroner - med blant annet 128 nye stillinger. Man krevde også at det ble tatt opp fire ekstraklasser ved Krus.

Regjeringen hadde økt trygghet som målsetting da den la fram sin kriminalpolitiske handlingsplan parallelt med statsbudsjettet for 1991. NFF hadde følgende oppfatning av planen: Det er et dokument preget av oppsummering og ønsker.

En regnefeil på 8,5 mill kroner i tilknytning til bygging av nytt fengsel i Skien kunne endt med at man foreslo å droppe muren. NFF engasjerte seg sterkt i saken - og etter hvert ble den løst.

I Bergen skrev man fengselshistorie 4. desember i 1990. For første gang på nærmere 20 år tok man i bruk en nybygget fengselsanstalt her til lands. Bergen landsfengsel representerte noe nytt som og-

så ga muligheter til en moderne fangebehandling. Regjeringsskiftet høsten 1990 ga som resultat at budsjettet ble øket med 44,5 millioner kroner. Tonene fra den nye Ap-regjeringen førte til at NFF avblåste den streiken de hadde varslet mot Syse-regjeringens budsjettforslag. Tradisjonen tro ble det

I Bergen skrev man fengselshistorie da det nye landsfengslet ble åpnet i desember 1990.

en ny kvinne i statsrådstolen i Justisdepartementet - nemlig Kari Gjesteby. Hun tok også tak i sin forgjengers kriminalmelding og lovet en ny melding som ville gi Stortinget muligheter til å drøfte kriminalpolitikken i sin fulle bredde.

Ekstra klasser ved KRUS

Stortinget fulgte opp NFFs krav om at det måtte stas opp ekstraklasser ved KRUS høsten 1991 - og ga en ekstrabevilgning på 6,2 millioner kroner til tre klasser.

NFF engasjerte seg sterkt i forbindelse med statsbudsjettet 1992. Blant annet mente forbundet man burde kunne ta 50 millioner fra sysselsettingsmidler og bruke til vedlikehold - og opprette 200 nye stillinger slik at man fikk fjernet alenevaktordningen totalt. Man krevde blant annet 25 stillinger til KIF.

Ellers kunne NFF notere seg for ny medlemstilvekst i forbindelse med en vervingskampanje. Anne Fevang fra Horten ble forbundets aktive medlem nummer 2000 - og i den forbindelse ble hun hedret med plakett og en reise av NFF.

NFF er et av de LO-forbundene som har vokst opp gjennom -80 årene og ved inngangen til 1990-årene. Høsten 1991 ble forbundets aktive medlem nummer 2000 - Anne Fevang fra Horten - gjort litt stas på og overrakt gave og minneplakett av leder Roar Øvrebø.

I løpet av seks år har NFF øket sitt medlemstall med 48 prosent og er den dominerende fagorganisasjon blant ansatte innenfor kriminalomsorgen.

Rapporten "Soningsplasser fram mot år 2000" slo fast at ved århundreskiftet ville man stå med en underdekning på 229 plasser dersom en fram til 1995 utelukkende konsentrerte seg om å gjøre ferdig de utvidelser og nybygg som var vedtatt.

Under budsjettbehandlingen i Stortinget ble det lite å hente for NFF. Politikerne nøyde seg med å følge opp kravene om at 32 tidsbegrensede stillinger ved Sandeid og Leira ble gjort om til faste stillinger.

Kriminalmeldingen som ble lagt fram for Stortinget inneholde få nyheter - og var i det vesentligste en beskrivelse av en situasjon. Det var NFFs vurdering av den nye meldingen som kom på bordet ved nyttårstider 1991/92. Man slo imidlertid fast at soningskøen skulle fjernes i løpet av 1992 - og at bruken av samfunnstjeneste skulle økes. NFF sto for øvrig hardt på for å få til en konkret byggestart ved Ringerike kretsfengsel - og man maktet også å hindre en nedlegging av kvinneavdelingen ved Hamar kretsfengsel.

Mot et 75-års jubileum

Utover i 1992 ble fengslet på Ringerike, opprettelse av Hassel skole som soningsanstalt og lærere med fortrinnsrett til stillinger - samt spørsmålene omkring utbyggingen av en avvikerinstitusjon, sentrale saker å jobbe med for NFF. Etter mye fram og tilbake endte man opp med at fengslet på Ringerike påbegynnes i løpet av 1993. For lærerne på Hassel ble resultatet at de skal inn på Krus for utdanning - mens man for avvikerinstitusjonen fortsatt ikke er helt i mål med hensyn til hvor den eksakt skal plasseres. Etter opplegget fra regjeringen skal den plasseres i Trondheims-området.

Oslo kretsfengsel kunne glede seg over å ta i bruk personalbarnehage - som de første innenfor kriminalomsorgen.

I forbindelse med høringsrunden omkring det faglig-politiske samarbeidet i LO ba NFF om at

Bygging av nytt fengsel på Ringerike er et av de prosjektene NFF har engasjert seg sterkest i på -90 tallet. Brev er skrevet - møter er avviklet. På bildet er NFF-leder Roar Øvrebø sammen med justisminister Grete Faremo, Ringerikes ordfører Kolbjørn Kværum og statssekretær Ingeborg Moen Bogerud.

man avviklet det kollektive medlemskapet der det fantes. Dessuten krevde man at LO-topper sa nei til å sitte i verv i sentrale Ap-organer.

Landsstyret i NFF vedtok i juni i 1992 at det kunne opprettes en Fengselsledernes Forening for inspektørene ved lokalfengslene.

Nordiske Fengselsfunksjonærers Union var samlet til representantskapsmøte i Finland og gjenvalgte Roar Øvrebø som leder. To nye anstalter ble satt i drift sommeren 1992. Det var Hassel skole myntet på unge lovbytere og Trøgstad kretsfengsel som midlertidig er etablert som kø-avviklingsanstalt. En ny kvinne tok plass i statsrådstolen i Justisdepartementet idet Grete Faremo avløste Kari Gjestebø.

En konferanse omkring vikar -og avløserproblematikken i regi av NFF høsten 1992 viste at overtid og vikarkostnadene i fengselsvesenet beløper seg til 90 millioner kroner årlig.

Stortingets behandling av budsjettet for 1993 for kriminalomsorgen fulgte de siste års mal. NFFs krav om styrking av budsjettet med 100 millioner kroner ble ikke imøtekommet på noen punkter.

Men NFF kjempet ufortrødent videre - og drev iverdige planlegging av sitt 75 års jubileum i 1993.

Fengselsstyret sa nei til jubileumsnål på uniformen. Det kunne virke provoserende på IKKE medlemmer.

Tragisk slutt på året

En betjent ble skutt ned og drept av en fange og en annen betjent tatt med som gissel i en tragedie som rammet Sarpsborg kretsfengsel natt til 11. desember. Igjen måtte NFF rette søkelyset på sikkerhet og arbeidsforholdene innenfor fengselsetaten.

Omfattende media-omtaler ble det også da NFF i februar i 1993 rettet søkelyset mot behandlingen av asylsøkere som fengsles etter fremmedloven. - Opprett en egen institusjon for disse menneskene, var forbundsstyrets forslag.

Erik Lund-Isaksen ble utnevnt til ny ekspedisjonssjef i Fengselsstyret etter at Hans Olav Østgaard ble utnevnt som overvåkingssjef.

For øvrig startet jubileumsåret 1993 med krav om at man måtte øke bemanningen på Bastøy - eller halvere belegget, for å løse problemene ved anstalten ute i Oslofjorden. NFF fremmet krav om

at 200-kullet fra 89 skulle få særavtale - og forbundet hevdet at den praksis som gjennomføres ved at det ikke settes inn vikarer ved fravær i tjenesten gir nedbemanning.

I kamp for medlemmene - og etaten

Den røde tråd i dette 75-års skriftet er kampen for medlemmenes arbeidsvilkår og deres lønn. Men det er også kampen for etaten - og hvilken kvalitet man skal ha på fangebehandlingen i dette landet. Norsk Fengselstjenestemannsforbund har gjennom sin aktivitet aldri lagt skjul på at virksomheten innenfor justissektoren er som en lenke - styrkes ett ledd, får det konsekvenser for de andre. Det fant man da også grunn til å påpeke nok en gang etter justisministerens 1. mai tale 1993. - Vi er positive til at justisministeren er opptatt av tryggheten til den enkelte og vil øke bevilgningen til politi - og lensmenn. Når politiet øker sin innsats mot kriminalitet, øker presset på kriminalomsorgen. Det er et selvstendig argument for å øke midlene til kriminalomsorgen. Dette skrev NFF til statsråden. Men man skrev også noe mer. Man slo fast at det innenfor kriminalomsorgens budsjett finner sted reelle nedskjæringer som fører til at viktige tiltak ikke iverksettes. Det slås også fast at tallet på innsatte stiger. Gjennomsnittlig er det årlig rundt 11.500 personer inne for soning i norske fengsler. Blant disse er mange som skaper den utryggheten man snakker om. En kriminalomsorg med et aktivt forebyggende arbeid - og styrket innsats for å redusere tilbakefall - vil øke muligheten for trygghet. Norsk Fengselstjenestemannsforbund er av den klare mening at man må få en handlingsplan for å forebygge ny kriminalitet blant dem som er straffedømte. Det har 75-års jubilaranten foreslått for justisministeren.

Tjenestemannsrolleprosjektet ligger like bak oss i gjennomføring. Det hadde som mål å endre rollene i retning av at tjenestemannen/kvinnen skal bli en mer aktiv deltager i arbeidet med den innsatte. Det

er nødvendig om man akter å arbeide målrettet mot å redusere kriminaliteten.

Den menneskelige siden ved fangen og livet etter frihetsberøvelsen fokuseres sterkere enn noen gang av fengselstjenestemennenes organisasjon. Man snakker om en større differensiering som tar større hensyn til den enkelte innsattes behov for tilbud i soningstiden. De overordnede politiske målsettinger er i tråd med dette. Så kommer ressursbruken inn. Det er da NFF føler at de må gå på barrikadene og kjempe for de ansatte - og etaten.

Norsk Fengselstjenestemannsforbund har strukket ut sin hånd med jevne mellomrom disse 75 årene. Det har hevdet seg sterkt på det kriminalpolitiske området. Helt klart har forbundet utnyttet det faglig-politiske samarbeidet innen LO-familien. Men som upolitisk organisasjon har NFF strukket ut hånden så vel til venstre som høyre - og uttrykt klare oppfatninger om kriminalpolitikken uansett fargen på den politiske personen i statsrådstolen i Justisdepartementet. NFF er forbundet som kan kriminalpolitikk, sier det sjøl. Historien viser at de lever opp til dette ambisjonsnivået. For medlemmene, etaten og samfunnet rundt får man tro at stå-på evnen holder seg videre framover - mot neste milepæl - de 100 år.

Ole Kr. Mortensen

Politikerne på Stortinget er en viktig gruppe for NFF. Det kan hentes fram mange eksempler på at en utstrakt virksomhet rettet mot politikerne har gitt positive resultater for kriminalomsorgen.

Et rovmord - og noen refleksjoner

I Fængselsforum 1-1989 skrev Kristian Håvarstein - til daglig ansatt ved Stavanger kretsfengsel - en historisk, men samtidig tankevekkende artikkel. Hans utgangspunkt var en tragedie ved Bergen Tukthus for 118 år siden - hvor Håvarsteins oldefar ble drept av en fange. Her følger artikkelen.

Etter over 25 års tjeneste i fængselsvesenet har jeg sett en utvikling både på godt og vondt. Heldigvis mest av det gode - men det negative har ikke uteblitt. Voldsutviklingen i samfunnet avspeiler seg i våre anstalter. Fra noen få drapsaker i året da jeg startet i etaten, er vi nå oppe i en pr. uke. Dette sier oss mye om våre daglige problemer.

Vårt valg av yrke har for de flestes vedkommende vært mer eller mindre tilfeldig. Men vi ser også i vår etat at yrket går i arv fra far til sønn i flere ledd. Dette har vi eksempler på både her og på Åna, og det forteller oss muligens noe om at vi har det bedre enn vi av og til uttrykk for.

Jeg har en familietilknytning til fængselsvesenet. Den er så spesiell at en må kunne si at den er historisk. Min morfar het Christian Hammer og var ekte bergenser. Hans far - min oldefar - var fængselsmann. Hans navn var Erik M. Hammer, og han var inspektør i Bergen Tukthus i 1870-årene. Historien om min oldefars skjebne under tjenesten i Bergen Tukthus viser oss at vold i anstaltene er et problem som er like gammelt som etaten. Men det er i vår tid økende og har tatt nye former.

I Bergen Tukthus var det i 1875 en innsatt av Isvensk taterslekt med navn Alexander Wallin. Denne Wallin var en gjenganger i fængslene her i

landet og i Sverige. Han var sannsynlig psykotisk med sterke voldelige tendenser mot sine medinnsatte og betjeningen. Han skulle sone en dom på 3 år, men fikk et halvt år i tillegg på grunn av mytteriforsøk. Dette forsøket måtte slås ned ved hjelp av millitær assistanse. Hans voldelige adferd mot sine medinnsatte var årsak til at han måtte holdes adskilt fra disse også under arbeid. Det ble fortalt at han var en farlig mann under slagsmål. Han brukte ikke kniven på tatervis. Det var vanlig blant omstreifere å rispe med kniven. Wallin stakk brutalt - og dette skulle ha ført til at han ble en ensom ulv som ingen ville ha følge med.

En dag etter at han var fratatt en rasjon tobakk Esom straff for sin dårlige oppførsel gikk han voldsomt fram mot betjeningen, og det ble av overinspektøren bestemt at han skulle settes i eneromsarrest. Min oldefar - inspektør Hammer - skulle forsøke å få han til å gå frivillig over i arresten. Da de ikke kunne tenke seg at han hadde våpen av noe slag, regnet de ikke dette som direkte farlig.

Men Hammers forsøk endte tragisk. Ikke før var celledøren åpen før Wallin kastet seg over ham og fikk tildelt ham et dypt knivstikk i underlivet. Det var så alvorlig at Hammer døde senere.

Oldefar ble 49 år gammel, og følgende sto skrevet i Bergens Tidende 8. mai 1975:

" Underinspektør ved Tuktuset, cand.philos. Erik Hammer avgikk ved døden den 7.mai som følge av et knivstikk, i det han mandag den 3dje mai under sitt lovlige kalls utførelse ble lumskelig overfallen av en fange. Han etterlater seg enke og 7 børn, hvorav kun den ene er konfirmert, i små og trange kår.

Han havde i en årrekke kjempet som en trofast ektefelle og familieforsørger for å vinne en gjeldfri og noenlunde uavhengig stilling, og det så just nå ut til at det endelig skulle lykkes han med den knappe gasje å skaffe seg og sine gunstigere økonomiske vilkår. Da blev han, samvittighetsfull, uforferdet og nøiaktig som han alltid var i oppfylldelsen av sine plikter, et offer for sin tjenesteiver, og borttrykkes i sin kraftigste alder fra hustru og børn, i det han ble drept på sin post.

Det tør i den anledning håpes at kjærlige mennesker ville føle trang til å yte den avdødes tallrike og uforsørgede familie litt hjelp. Velvillige bidrag kunne innsendes til en av undertegnede.

J.M. Angel
Overinspektør

Konrad Dahl
Fengselsprest

L. Grung
Fengselslærer

Bergen 8. mai 1875

I det vi på det varmeste anbefaler ovenstående oppfordring om å yte bidrag til underinspektør Hammers etterlatte, skal vi tillike gjøre oppmerksom på at bidrag også mottas i dette blads ekspedition.

BERGENS TIDENDE."

Alexander Wallin ble siktet for drap på en fengselsbetjent og dømt til døden ved halshogging. (Norsk rettstidende nr. 40, 1875). Han anket dommen til Høyesterett - men anken ble avvist. Han søkte Kongen om benådning - men fikk avslag. Den 12. januar 1876 fikk han underretning om at dommen skulle fullbyrdes den 25. i samme måned. Dagen før henrettelsen var han helt rolig og fikk sakramentet av presten. Han tok avskjed med sine medinnsatte og betjeningen. Wallin hadde gang på gang bedt enken om tilgivelse, men ønsket ikke at hun skulle komme på besøk i fengslet for han orket ikke å stå ansikt til ansikt med henne. Hun holdt seg i nærheten dagen før henrettelsen, men han kom ikke med ønske om å se henne, og presten ville ikke slippe

henne inn av frykt for at hans tilstand ikke ville tåle det.

Alexander Wallin ble halshogd ute på Nordnes (i Bergen) den 25. januar 1876. Før henrettelsen skal han ha henvendt seg til folkemengden og erkjent drapet og bedt om folks tilgivelse. Dette skal være den siste halshoggingen i Norge som er foretatt i full offentlig beskuelse.

En tragisk voldshistorie som dette er en tankevekker. Den er 118 år gammel (i 1993) men deler av den virker kjent. Hva kan vi gjøre for å hindre den voldsutviklingen vi ser i dag ?? skriver Kristian Håvarstein i sin artikkel.

Fengselsmannen

Organ for Norsk Fængselstjenestemannsforbund

2

Juni — Juli 1946

20 Årg.

Fengselsmannen

Fængselsfunksjonærenes kår.

Når dette skrives har Stortinget ennå ikke behandlet dette for vår etat så viktige spørsmål: Regulering av våre lønssatser så de kommer på høyde med politiets, vår nærmest beslektede etat. For øvrig et meget rimelig krav. Tiden går og fængselsetatens vanskeligheter fortsetter. De løse og flytende forhold er en skam for vår etat.

Vi vil på det bestemteste fraråde at det blir avertert etter folk før Stortingets avgjørelse foreligger. Stammen i funksjonærstaben, dyktige håndverkere kan en ikke for tiden få på de betingelser som nå bys etaten.

Alle instanser innen fængselsetaten er enige om at noe må gjøres, og gjøres snart. Det er ikke bare et pengespørsmål for den nåværende funksjonærstab det gjelder. Så enkelt er det ikke. Det er fængslenes framtid det her er tale om. Man må huske på at man binder seg til nye funksjonærer for de neste 20—25 år.

Den oppgave fængselsetaten har er av så stor samfunnsmessig betydning at samfunnet burde være de første til å forlange førsteklases folk her.

Har man fått i stand noenlunde rimelige kår for etaten, så er da i hvert fall et heldig utvalg av funksjonærer mer nærliggende.

Vi gjentar at de løse forhold i fængselsetaten er en uverdighet for etaten. Vi har ikke funnet

de nødvendig å utbasunere våre krav sent og tidlig i dagspressen. Vi har ansett våre krav så viktige at de ville drives fram av sin egen tyngde.

Vår etat har alltid ligget i skyggen, men nå må den fram i lyset. Nå og da har den riktignok blitt skjøvet fram, men som regel bare for å motta mer eller mindre kritikk av en eller annen grunn. Mer eller mindre rettferdig. Det får da stå sin prøve. Vi forlanger ikke så overvettete mye ros. Men det vi svært gjerne ville, det var en rettferdig og saklig forståelse av at vi også har våre vanskeligheter. Som etat vil vi svært gjerne stå på høyde med de krav som forlanges.

Og så får vi da håpe at Stortinget går inn for det samme, og det kan de gjøre ved å sikre etaten noenlunde konkurransevilkår med det private arbeidsliv.

Tyskernes lettvinte måte å berove gode norske menn og kvinner friheten på, gjorde sitt til at de samme ble anbrakt innenfor murene. Da havnet en god del i norske fængsler. Disse menn og kvinner, i hvert fall de som hadde øynene oppe, ble oppmerksomme på de egenartede og vanskelige forhold og arbeid funksjonærene hadde. De ble forbløffet over de dårlige lønnin-ger og betingelser som de samme hadde. De fikk også forståelsen av at her trengtes det førsteklases folk.

....slik følte fængselsfunksjonæren det for nær 50 år siden....

LO-lederen

Norsk Fengselstjenestemannsforbund er ikke av de største fagforbundene i LO-familien. Men medlemmene i dette forbundet har en viktig rolle å spille i samfunnet. Det ligger i sakens natur at den også er vanskelig.

Jeg er stolt over å kunne konstatere at Norsk Fengselstjenestemannsforbund fyller sin viktige og mangfoldige rolle på en svært positiv måte. Det er en god fagorganisasjon for medlemmene som ivaretar deres økonomiske og sosiale interesser.

Men forbundet er også en viktig premissleverandør i samfunnsdebatten om kriminalomsorg og utvikling av økt trygghet og bedre miljø i institusjonene for så vel ansatte som innsatte.

Gratulerer med 75-års jubileet og de aller beste ønsker for framtida.

*Hilsen Yngve Hågensen
Leder Landsorganisasjonen i Norge*

Kartell-lederen

Når medlemmer telles er Norsk Fengselstjenestemannsforbund blant LO-familiens minste. Likevel er

NFF et av familiens mest «synlige» medlemmer. Selvsagt er noe av forklaringen at forbundets medlemmer arbeider i en sektor som lett kommer i medienes søkelys, men jeg er ikke i tvil om at den viktigste forklaringen er at NFF har meget gode kunnskaper om og et sterkt engasjement i spørsmål om kriminalomsorg og generell kriminalpolitikk. På disse områdene er det ingen tvil om at NFF er den

førende arbeidstakerorganisasjonen i Norge og er en helt sentral «premissleverandør» både overfor fagbevegelsen og de politiske myndigheter. NFF makter på en fin måte

å kombinere kampen for medlemmenes kår med arbeid for å bedre de innsattes situasjon. Forbundet har vist en utrettelig innsats for mer ressurser og bedre kriminalomsorg. Her står fortsatt utfordringene i kø, men jeg er ikke i tvil om at forbundets arbeid har bedret de innsattes situasjon til beste for egne medlemmer, de innsatte og dermed for hele samfunnet.

Forbundets historie er preget av et sterkt engasjement for medlemmenes lønnsvilkår og arbeidsmiljø. Også dette arbeidet har båret frukter, og med sin innsikt og engasjement er jeg sikker på at forbundet også i framtida vil tjene sine medlemmer på en god måte.

Inn i LO-fellesskapet og Statstjenestemannskartellet kom NFF i 1946. Det skjedde ikke uten strid, men den striden tilhører fordums dager. I dag framstår NFF som en av de sterkeste støttespillerne i og for fellesskapet. Forbundet er en viktig forutsetning for fellesskapets arbeid og en viktig del av fellesskapets mangfold.

Jeg gratulerer Norsk Fengselstjenestemannsforbund med 75-års jubileet og ønsker lykke til i framtidig arbeid for medlemmenes og fellesskapets beste.

*Terje Moe Gustaven
leder Statstjenestemannskartellet*

Idette jubileumsskriftet har forbundet forsøkt å gi et innblikk i de 75 år som ligger bak oss.

Vi håper at det gjennom dette tilbakeblikket er blitt klarere for oss alle at det å være fagorganisert har betydd mye for utviklingen av de vilkår den enkelte tilsatte opp gjennom disse ti-årene har arbeidet under.

Tidsrommet 1918 - 1993 er ikke sammenfallende med historien til verken fengselsvesenet/ kriminalomsorgen, eller begynnelsen på organisering blant de tilsatte i fengselsvesenet. Fordi de lokale foreninger, som for øvrig ikke talte særlig mange, følte en mangel ved ikke å ha et større fellesskap å arbeide utfra, fant stifterne det formålstjenlig å samle fengselsbetjentene i landet i et landsomfattende forbund. Hensikten var klar : *å stå sterkere overfor arbeidsgiveren*

I dag organiserer NFF alle. Utviklingen i organiseringen av tilsatte har vært en kontinuerlig prosess i disse 75 årene. Det er det beste bevis på at de tilsatte fortsatt ser organisasjonen som et helt nødvendig utgangspunkt for å drive faglig virksomhet, samt for å ivareta deres interesser som tilsatte - både enkelt- og gruppevis. Det mangler ikke oppgaver å arbeide med.

Før vi forsøker å ane det fremtidige, er det grunn til å stoppe ved en av de mange milepæler i forbundets historie - medlemskapet i Landsorganisasjonen. Vi har all grunn til å være stolte av at forbundets medlemmer i 1939 søkte medlemskap, gjennom dette har vi bl.a. medvirket i oppbyggingen av velferdsstaten som vi kjenner den.

Medlemskapet bygger på ideen om solidaritet og felles ansvar. Med sine hundrede tusener av med-

nisme som «syder og koker» av faglige innspill og diskusjoner samtidig som standpunkt tilpasses med en fornuftig pragmatisme. Og dessuten en vilje og evne til å stå på såpass hardt i viktige situasjoner at dynamikk og utvikling må bli resultatet. Jeg ser frem til å

«bryne meg mot» dette kraftsenteret. Jeg er sikker på at det blir slitsomt i perioder, men jeg er enda sikrere på at det er et slit som vil bringe resultater for etatene vi fra begge posisjoner er opptatt av. Jeg håper at NFF vil fortsette som en tamplett for etatsutvikling og håper at jeg kan få bidra i denne prosessen i mange år fremover. Lykke til med arbeidet videre. Bruk de neste 75 år like fornuftig og konstruktivt som de første.

*Erik Lund-Isaksen
Ekspedisjonssjef, leder av Fengselsstyret.*

Justisministeren

18. juni i år er det 75 år siden Norsk Fengselstjenestemannsforbund ble stiftet. Jeg ønsker forbundet hjertelig til lykke: 75 år synes på ingen måte å tynges! Snarere gir det en autoritet og trygghet i både faglig og politisk samarbeid.

«NFF - forbundet som kan kriminalomsorg» står det trykket på forbundets jubileumspakat, som for tiden henger rundt om i fengslene. NFF er den eldste tjenestemannsorganisasjon innenfor fengselsvesenet og har helt siden oppstarten vært den organisasjon som har hatt flest medlemmer blant de tilsatte. Historien viser at forbundet har vært en aktiv part i saker som gjelder lønn, personale og økonomi, samt i selve fangebehandlingen. Det har skjedd utrolig store forandringer de siste 75 år innenfor det regelverk som regulerer forholdet mellom partene i arbeidslivet. I motsetning til hva som var tilfellet tidligere, føler jeg i dag at vi er likeverdige parter, noe som bl.a. krever ansvarlighet på begge sider.

For 75 år siden satt det ca. 1000 innsatte spredt rundt på 47 forskjellige anstalter. De fleste anstaltene ble ledet av den lokale politimester eller sorenskriver. Disse fikk ingen særskilt godtgjøring for dette arbeidet.

Bemanning for øvrig var det heller tynt med. De innsatte sonet under langt hardere og mer ensformige forhold enn i dag. Inntil 1958 kunne f.eks. en innsatt sone på vann og brød. Endringer i fangebehandlingen har med-

ført endringer i tjenestemennenes arbeidssituasjon. Mange, ikke minst Norsk Fengselstjenestemannsforbund, har vært med og påskyndet og selv blitt preget av disse store endringene. Alt det jeg nå har nevnt gjør at jeg er enig i at Norsk Fengselstjenestemannsforbund kan kriminalomsorg. Jeg takker for godt samarbeid gjennom alle disse årene. Det ligger i sakens natur og våre forskjellige roller at vi ikke alltid kan være enige. Men jeg er opptatt av at vi ved konstruktivt samarbeid skal finne fram til løsninger, også i fortsettelsen.

Jeg gleder meg alt til 100-års jubileet!

*Vennlig hilsen Grete Faremo
Statsråd, Justisdepartementet.*

Nordiske Fængselsfunktionærers Union

Det er mig en stor glæde på Nordiske Fængselsfunktionærers Unions vegne at ønske Norsk Fængsels-tjenestemanns Forbund og dets medlemmer til lykke med 75 års jubilæet, og på vegne af Statsanståldes Förbund, Vankilavirkailijain Liitto, Islands Fangvogters Forbund og Dansk Fængselsforbund takker jeg for et godt og udbytterigt samarbejde.

Norsk Fængselstjenestemanns Forbund har markeret sig stærkt i det nordiske samarbejde, hvor man med formandsskabet og sekretariatet indtager en central rolle. NFU har i denne periode udarbejdet et Kriminalpolitisk Handlingsprogram og Yrkesetiske Retningslinjer, som er fælles for de nordiske landes fængselstjenestemænd. Ikke mindst med de Yrkesetiske Retningslinier har NFU markeret sig og skabt respekt om sit arbejde både i og uden for de nordiske lande.

Norsk Fængselstjenestemanns Forbund står som et stærkt forbund, der har markeret sig i både den fagpolitiske og kriminalpolitiske udvikling i Norge.

Medens der i de øvrige nordiske lande sker indskrænkninger i personalet, sker der en forøgelse i Norge, hvil-

ket understreger Norsk Fængselstjenestemanns Forbunds styrke.

Norsk Fængselstjenestemanns Forbund står trods sin høje alder som et levende og fremtidsorienteret forbund, der arbejder til gavn for sine medlemmers løn og arbejdsforhold.

På de øvrige nordiske forbunds vegne vil jeg ønske til lykke med jubilæet og tilkendegive vore ønsker om et fortsat godt og konstruktivt samarbejde til gavn for medlemmer af Nordiske Fængselsfunktionærers Union.

*Vagn Nedergaard
nestleder NFU*

Fængselsstyret

Kjære NFF og alle dets medlemmer. Gratulerer med en milepæl.

Som helt nyltrådt ekspedisjonssjef konstaterer jeg at 75 år er mange år, men at forbundet tydeligvis bærer årene godt. I mitt hode fremtrer et bilde av en vital og dynamisk organisasjon som jeg ser frem til å samarbeide med. Enhver bedrift er avhengig av indre dynamikk for å komme langt når det gjelder måloppnåelse - både kvantitativt og kvalitativt. Og den nødvendige utviklende dynamikken kan bare skapes gjennom konstruktivt

samarbeid på alle nivåer i virksomheten. Det er et utgangspunkt som forplikter både ledere og ansatte. Slik er det også i kriminalomsorgsetatene.

Det er mange nivåer for slikt konstruktivt samarbeid. Individnivå er viktig, men ikke tilstrekkelig. I store etater som våre er det en forutsetning for utviklingsdynamikk at tjenestemannsinteressene også kan ha et samlenende punkt. Et sted som kan stå for helhetstenkning knyttet til et solid kriminalideologisk fundament. Og det er nettopp et slikt bilde jeg har av NFF. En levende orga-

lemmer i ryggen har LO vært som en spydspiss inn til de fora hvor politiske beslutninger fattes, og har deltatt i utformingen av samfunnet.

Som medlemmer i NFF er vi med på å ta ansvar for en utvikling som bygger på et helhetssyn og hvor det tas hensyn til alle grupper i samfunnet. Gjennom dette medlemskapet er vi med på å verne om de resultater som er nådd.

Når vi nå legger historien bak oss -lukker vi ikke samtidig døren til fortiden igjen, men har den med som en god ballast.

Veien videre er ikke gitt, noe av retningen kjenner vi gjennom de felles mål vi har satt oss - veien er et stykke arbeid som må utformes i fellesskap. Mye av veien må utformes sammen med andre aktører og de viktigste er våre politiske og faglige myndigheter. Det er ikke gitt at myndighetene har den samme oppfatning om retning som forbundets medlemmer har. Det blir derfor viktig å søke å være påvirkere i beslutningsprosessene, samt pådrivere for å skape en ønsket utvikling.

Medlemmenes interesser vil alltid være sentrale arbeidsoppgaver - arbeid for en lønn som ikke bare er til å leve av, men som også avspeiler kriminalomsorgen som en spesiell arbeidsplass, vil være en kontinuerlig oppgave for fremtidens tillitsvalgte. Lønnsnivå og kompetansenivå er sammenlignbare størrelser - en fremtidig lønnsutvikling forutsetter at medlemmene er opptatt av å utvikle seg selv i forhold til de arbeidsoppgaver og utfordringer som ligger i kriminalomsorgen og dem er det mange av. En slik faglig utvikling går gjennom Kriminalomsorgens utdanningssenter. Utviklingen av innholdet i den fremtidige kriminalomsorg ligger på KRUS- for alle grupper av de tilsatte. Aldri har kriminalomsorgen hatt et bedre mannskap å bygge videre på.

Det er en sannhet i ordtakene: "Den som sier at han er ferdig utlært, er ikke utlært, men ferdig"

Vi blir aldri ferdige med Kriminalomsorgens utdanningssenter.

En av etatene som ikke står i fremste rekke innenfor strafferettspleien, men som stadig får en mer fremskutt posisjon i reaksjonssystemet overfor straffedømte, er kriminalomsorg i frihet. Forbundets oppgave overfor våre medlemmer i den etaten er ikke annerledes enn for de øvrige, men forbundet må nok arbeide enda hardere med å sørge for at KIF's posisjon styrkes - noe er oppnådd, men det er langt igjen.

Antallet straffedømte stiger for hver år, over 3000 års fengsel idømmes år om annet. I tillegg idømmes det nær 1000 dommer på Samfunnstjeneste. Det er ikke mange år siden tallet var under 2000. **Kampen mot kriminaliteten må også føres innenfor kriminalomsorgen. Når 80% av dem begår ny kriminalitet må veien videre være sørge for å tilrettelegge en kriminalomsorg som medvirker til å gjøre noe med dette.**

Veien inn til den innsatte går ikke via nøkkelknippet, det er ikke tilstrekkelig med en låst dør for å motivere til endring av atferd. Holdninger til menneskeverdet - profesjonalitet og menneskelighet er stikkord som må få fremskutt plass i hverdagens arbeidsoppgaver. Å skille mennesket fra handlingen krever mye og det er langt igjen - gjennom en utvikling av tjenestemannsrollen er det mulig å ane en fremtidig rolle som setter klare krav til at den innsatte skal nå resultater i forhold til seg selv.

En ny fengselslov vil kunne sette fart i utviklingen - og ikke minst for å understreke ressursbehovet. Vi ønsker å utvikle noe nytt - da må rammebetingelsene endres. Rammebetingelser er vanskelige å endre - politisk er kriminalomsorgen et lite prioritert område. Arbeid for at det samfunn vi lever i skal utvikle mer solidaritet mellom mennesker, større trygghet for den enkelte og hvor færre faller utenfor, det arbeidet må ikke stoppe opp, men forserer i kriminalomsorgen. Å overbevise politikerne om dette er kanskje vår største utfordring i årene fremover.

Roar Øvrebø,
Leder, NFF

1918 - 1919
W. Kristiansen, Trondheim

1919 - 1921, 1922 - 1923
Karl Eidem, Oslo

1921 - 1922
Sverre Solheim, Oslo

1923 - 1925
Fritz L. Wesche, Oslo

1925 - 1928
Arne Arnesen, Oslo

1928 - 1932, 1943 - 1945
Albert Jørgensen, Oslo

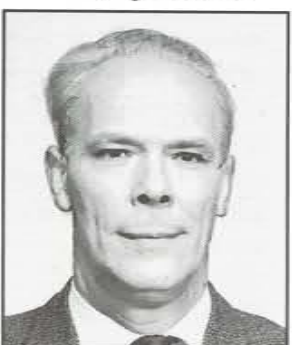
1932 - 1933
Edgar Karl Hallgren, Oslo

1933 - 1943
Asbjørn Olsen Orby, Oslo

1945 - 1955
Øivind Engebretsen, Oslo

1955 - 1967
Sverre Ofstad, Trondheim

1967 - 1985
Reidar Albertsen, Oslo

1985 - idag
Roar Øvrebo, Oslo

12 ledere på 75 år

Norsk Fengselstjenestemannsforbund har gjennom sin 75 årige historie hatt tolv formenn/ledere. I perioden før krigen var normal funksjonstid ett til fire år. Mens man de første 15 årene hadde åtte ledere har man de siste seksti årene hatt seks formenn/ledere. Med sine 18 år i formannsstolen - fra 1967 til 1985 er Reidar Albertsen den som har ledet NFF lengst. Dagens leder Roar Øvrebo har så langt åtte år bak seg i lederstolen. Ellers er det å merket seg av forbundets øverste ledelse kun er rekruttert fra Trondheim eller Oslo.

8 æres- medlemmer

NFF har i løpet av sine 75 år utnevnt åtte æresmedlemmer.

Den første utnevnelsen skjedde i 1948 da Eugen Hansen Valle ble æresmedlem. Han døde i 1954. Øivind Engebretsen ble æresmedlem i 1955. Han døde i 1980 - nær 90 år gammel.

Arthur Svensson ble æresmedlem i 1959. Han døde i 1980 - 82 år gammel.

Albert Jørgensen ble innvalgt som æresmedlem under landsmøtet i 1959. Han avgikk ved døden i 1960. Peter Koppang ble æresmedlem i 1967. Han døde høsten 1980.

NFF har i dag tre æresmedlemmer. Det er John Gundersen, utnevnt i 1976, Tønnes Skår, utnevnt i 1982 og Synnøve Nilsen som ble æresmedlem i 1987.

Æresmedlem - Tønnes Skår

I 25 år var Tønnes Skår tillitsvalgt i NFF. I perioden 1971 -80 var han forbundets nestleder. Han gikk av med pensjon i 1982 - og samme året ble han utnevnt til æresmedlem i NFF. Under landsmøtet i 1980 ble han overrakt "Pioneren" - LOs utmerkelse for 25 års tillitsmannsarbeide.

Skår ble innmeldt i NFF i 1946. Han var medlem i Oppstad funksjonærforing (nåværende Åna kretsforing) fra 1946 til 1968 da han ble inspektør og med i Fængselsledernes Forening.

Da han gikk av med pensjon sommeren 1982 var han fængselsinspektør ved Moss hjelpefængsel.

Han innledet sine mange år som tillitsvalgt i 1952 som styremedlem i Oppstad Funksjonærføring hvor han også hadde vervene som nestleder og styremedlem oppover i -60 årene. I to perioder var han også sekretær i Fængselsledernes Forening.

Tønnes Skår kom inn som varemmedlem i NFFs landsstyre i 1955 - ble medlem i 1960 - forbundsstyremmedlem i 1967 og som nevnt nestleder i forbundet i perioden 1971 -80. I denne perioden representerte han NFF iflge utvalgt o.l. Tønnes Skår fikk NFFs gullmerke i 1971 - og LOs 40 årsmerke i 1986. Han er 73 år i NFFs jubileumsår.

Æresmedlem - John H. Gundersen

John Harry Gundersen ble utnevnt til æresmedlem i NFF sommeren 1976 - samtidig som han gikk av med pensjon fra stilingen som fængselsinspektør ved Eidsberg hjelpefængsel. Han kom til NFF i 1948 fra Kjemisk hvor han ble innmeldt i 1933. Gundersen startet i Østfold Fængselstjenestemannslag i 1948 - men ble samme året overført til Oslo FF hvor han ble styremmedlem og senere sekretær. Han var medlem i Oslo-føringen fram til 1968 - da ble han overført til Fængselsledernes Forening.

Han satt i 21 år med sentrale tillitsverv. Det startet som forbundsstyremmedlem i 1955, fra 1963 var han forbundssekretær, fra 1967 til 1971 satt han som forbundets nestleder. I årene 1971 til 1976 ledet han kontrollnemnda i NFF. I tillegg til de vervene som er nevnt representerte han NFF i flere utvalg.

Gundersen fikk NFFs gullmerke i 1973 - og LOs 40 års merke i 1981. Han er 82 år gammel i NFFs jubileumsår.

Med kassa-
dagboka,
blekkhus og
penn frisket
vi opp gamle
minner
sammen
med Synnøve
Nilsen.
Til venstre
et foto av
Fengslenes
Utsalg hvor
hun var
ansatt i
42 år.

Hovedkasserer og æresmedlem Synnøve Nilsen

Med penn og blekk i 21 år

I 21 år satt hun og hadde ansvaret for NFFs regnskaper - Synnøve Nilsen. I den perioden hun satt som hovedkasserer - fra 1948 til 1969 var dette et tillitsverv du brukte fritida til - delvis.

- Jeg var egentlig heldig. Jobben min hadde jeg i Fengslenes Utsalg i Oslo - og sjefen min sa jeg kunne bruke den tida som var nødvendig til kasserervet i forbundet. Med min sterke interesse for organisasjonsarbeidet kunne jeg ikke hatt det bedre, sier Synnøve Nilsen - innmeldt i NFF 1. mai 1932.

Året før ble hun ansatt i fengselsvesenet - som kontorassistent. I forbindelse med juletrafikken i 1932 ble hun utlånt til Fengslenes Utsalg - og der ble hun til utsalget ble lagt ned i 1974.

Det var i 1876 man dannet Fellesutsalget for landsfengslene i Kristiania - med utgangspunkt i ting som ble laget av fangene på Akershus. Fra 1928 het det Fengslenes Utsalg og holdt til to steder i Storgata i Oslo til det ble lagt ned i 1974, kan Synnøve Nilsen fortelle oss. Det var utrolig mange produkter - og vakre ting som ble laget og omsatt

gjennom Fengslenes Utsalg - alt fra leketøy til kjøkenmøbler og salonger.

- Da jeg startet ved Fengslenes Utsalg, var ingen organisert - men du vet det gikk ikke lenge før jeg ordnet det, sier Synnøve med et glimt i øyet. Før krigen var hun underkasserer i Oslo FF.

- Jeg fløy mye på møter - og fikk en del kjeft for det. Men det jeg ville, det ville jeg, sier den bestemte damen som vokste opp hos sin bestefar. Hun var nest eldst av fire. Rulle - Rudolf Nilsen, legendarisk lyriker - var eldstebroren.

- Penn og blekk var arbeidsredskapen min som kasserer, sier hun og haler fram fra veska pennen hun brukte for nærmere 50 år siden. Det var den gang kontingenten var 4,50 kroner og månedslønnen 178 kroner i Oslo. 2,50 kroner gikk til forbundet - resten til lokalforeningen.

- Du - jeg skulle likt å ha vært yngre i dag, sier 83-åringen. Jeg er veldig interessert i organisasjonen vår, skjønner du, sier Synnøve Nilsen - æresmedlem i NFF fra 1987.

Peder Jarg 95 år - NFFs eldste medlem:

20-åring da forbundet ble stiftet

Peder Jarg hadde rundet 20 år og var i full sving som smed da Norsk Fængselstjenestemannsforbund ble stiftet høsten 1918. Jarg ble innmeldt i forbundet i 1927 og er i dag det eldste nålevende medlemmet i forbundet.

- Spis og lev sunt, er oppskriften Peder Jarg har brukt på å bli 95 år. Bortsett fra litt skrøpelige ben, er ikke Jarg tynget av alderen, der han tar imot i solveggen på avlastningshjemmet på Ås i

Akershus. Han har flyttet ut av leiligheten på Grünerløkka i Oslo for noen uker for å få litt mer kjøtt på kjakene, som han sier.

BEGYNT I MØLLERGATA

Oslo-gutten Peder Jarg begynte sin fængselskarriere som betjent ved fængselet i Møllergata 19, der Justisdepartementet i dag holder til.

- Der var jeg til tyskerne jagde oss. Møllergata var

- Fagforeningsmann har jeg aldri vært - men jeg er takknemlig for alle reformer fagbevegelsen har kjempet gjennom i tidenes løp, sier Peder Jarg fra Oslo.

en flott arbeidsplass. Skjønnte fort at jeg hadde taket på jobben. Kom godt ut av det med de som var havna på livets skyggeside. Det nytta ikke å banke respekt i fangene. Nei, de måtte tas med list. Dessuten var det en sikker jobb, noe som var viktig i de harde 20- og 30-åra, minnes Jarg.

Etter krigen begynte han på B-avdelingen i Oslo kretsfengsel.

Fram til han ble pensjonist i 1963 var han overbetjent, stillingen som nå benevnes som inspektør. Den administrative delen av jobben likte han godt.

- Ja, det var noe jeg hadde anlegg for, følte jeg. Trivdes med å trekke i tråder, og ha oversikten.

TROFAST MOT FORBUNDET

95-åringen forteller varmt om tiden som fengselsbetjent. Bare litt surr i årstallene forteller at tidens tann har tæret på hukommelsen.

Peder Jarg var trofast mot sitt forbund helt til han gikk av med pensjon. Forbundets gullmerke fikk han i 1954. Men aktiv i fagforeningen var han ikke.

- Jeg så verdien i å være fagorganisert, men valgte å konsentrere kreftene mine om jobben, sier han. LOs 40-års merke fikk han i 1981, en utmerkelse han satte pris på, selv om han var en av dem som stemte imot da forbundet hadde uravstemning om LO-tilknytning.

- Nei, fagforeningsmann var jeg aldri, men jeg er takknemlig for alle reformene fagbevegelsen kjempet igjennom i tidenes løp.

Selv om han ikke var aktiv i fagforeningen, var han ikke politisk uinteressert. I løpet av samtalen er det en bestemt politiker han stadig vender tilbake til.

- Einar Gerhardsen var en flott politiker, sier Jarg, som delvis kjente Ap-høvdingen.

FRIERI-VITNE

- Du skjønner, Werna, som senere ble gift med Einar, bodde med mora i samma oppgang som jeg i Christies gate. Støtte ofte på Einar i oppgangen, og kom endatil over ham da han fridde til Werna i den mørke oppgangen, smiler Peder,

som også gikk sammen med Gerhardsen på kveldsskolen på Vaterland.

- Einar var oftest flinkere enn lærerne, og han kunne nok være litt belærende overfor lærerkreftene enkelte ganger.

SPRÅKMEKTIG

Få er forunt å få en så lang pensjonist-tilværelse som Peder Jarg. Men han har da også fylt tiden med mange spennende aktiviteter i de 30-åra han har vært pensjonist. I tillegg til den flotte malerisamlingen er han en ytterst språkmechtig mann.

- Joda, jeg behersker da fransk og engelsk. Det er ikke så mange årene siden jeg tilbragte en måned i et fransk slott for å perfektionere språket. Flere turer til USA og et utall London-opphold har han også bak seg.

- Har vært velsigna med en god helse. Siden kona mi døde, har jeg kun hatt meg sjøl å tenke på. Da har utlandet fristet. Flere skulle dratt utenlands, ikke minst for å se hvor bra vi har det her hjemme, mener 95-åringen, som ikke kan få fullrost hjelpen han har fått på sine eldre dager.

Roald Orheim

- Jo da. Jeg behersker da fransk og engelsk, sier 95-åringen.

Det startet med fast ansatte betjenter og natt-vakter

I perioden 1919 - 1932 var det kun fast ansatte fengselsbetjenter og nattvakter som kunne bli medlem av forbundet.

Fra mai 1933 tilsluttet Oslo Fengselsfunksjonærers Forening (overordnede tjenestemenn) seg forbundet. NFFs Oslo-forening het den gang Oslo Fengselsbetjenters Forening og må ikke forveksles med den overordnede foreningen.

Fra 1933 endret forbundet navn fra Fengselsbetjentenes Landsforbund til Norsk Fengselstjenestemannsforbund.

Alle fast ansatte kunne nå bli medlemmer av forbundet, også overordnede tjenestemenn.

I perioden 1933 til 1936 tilslutter følgende foreninger seg NFF: Opstad overordnede Funksjonærforening, Kriminalasylets Tjenestemannsforening og Fengselsvaktmesternes Forening.

Den 4. mai 1936 tilsluttet Oslofengslenes Leiebetjentlag seg forbundet. Det samme gjorde Statens Alkoholikeranstalters Funksjonærforening.

Forbundet vårt endret fra 1936 vedtektene slik at leiebetjenter (ekstrabetjenter) fra hele landet nå kunne bli medlemmer av forbundet.

I april 1946 kunne ansatte ved Rikspolitiets fengsel i Porsgrunn bli medlemmer i forbundet.

18. juni 1947 stiftes Nordiske Fengselsfunksjonærers Union i Stockholm og forbundet blir fra samme dato medlem av NFU. Det finske forbundet ble medlem fra oktober samme år.

Den 1. november 1950 meldte Fengselsoverbetjentenes landsforening seg ut av NFF. Samme forening melder seg inn igjen i forbundet fra 1. oktober 1957.

Fra 1. november 1970 får NFF overført fra Norsk Kommuneforbund deres medlemmer ved Bjørnebekk og Ørje Personalforening, etter at kurstedene gikk over fra kommunal til statlig virksomhet. Fra før hadde forbundet Hovelsåsen Funksjonærforening som medlemmer. Fra 1. april 1985 gikk kurstedene over til fylkeskommunal virksomhet, og alle medlemmene (unntatt pensjonistene) ble overført til Norsk Kommuneforbund. Dette angikk 69 medlemmer.

KIF-AVDELINGER DANNES

Forbundet hadde før 1987 bare et par medlemmer i Kriminalomsorg i frihet (friomsorgen).

I 1987 ønsket en del medlemmer som sto tilsluttet LO-forbundene Norsk Sosionomforbund, Norsk Tjenestemannslag og Norsk Barnevernpedagogforbund å bli medlemmer av NFF. Etter vedtak i landsstyret ble det gitt anledning til å danne egne KIF-avdelinger i forbundet, og den første avdeling ble dannet i 1987. Forbundet fikk raskt 100 medlemmer i KIF, et tall som har vært stabilt til dags dato. Det er ca. 220 stillinger i KIF og NFF er i dag det største forbund innen KIF.

Forbunds- sekretærene

Forbundssekretær Anfinn Liland kan i jubileumsåret se tilbake på 15 år som heltids tillitsvalgt på NFFs kontor. Da han tiltrådte i desember 1978 var han den første forbundssekretæren som ble valgt på hel tid.

Dette er forbundssekretærene opp gjennom årene:

1918 - 1919	Johan Grande, Trondheim
1919 - 1922	Fritz L. Wesche, Oslo
1922 - 1925	Albert Jørgensen, Oslo
1925 - 1928	Martin Nilsen, Oslo
1928 - 1934	H. Lindstrøm, Oslo
1934 - 1936	Aaslaug Aasland, Oslo
1936 - 1938	Hjørdis Schanke, Oslo
1938 - 1948	Arthur Svensson, Oslo
1948 - 1951	Ø. Valle, Oslo
1951 - 1955	Arthur Svensson, Oslo
1955 - 1959	Olav Solberg, Oslo
1959 - 1963	Birger Gundersen, Oslo
1963 - 1967	John Harry Gundersen, Oslo
1967 - 1975	Dagfinn Nordlund, Oslo
1975 - i dag	Anfinn Liland, Oslo

Hovedkasserere gjennom tidene

Hovedkassererjobben i NFF ble fastlønnet først høsten 1971 - med 2/3 årsverk.

Hel stilling ble det først høsten 1980 da dagens hovedkasserer Harry Jacobsen ble tilsatt. Her er listen over hovedkasserere;

1918 - 1919	En av stifterne NFF
1919 - 1923	M.J. Fosen, Oslo
1923 - 1932	H. Frantsen, Oslo
1932 - 1933	Anton Snekkenes, Oslo
1933 - 1937	Øivind Engebretsen, Oslo
1937 - 1939	Sverre Breda, Oslo
1939 - 1948	Edin Svåsand, Oslo
1948 - 1969	Synnøve Nilsen, Oslo
1969 - 1971	Dagfinn Nordlund, Oslo
1971 - 1980	Thorbjørn Johannessen, Oslo
1980 - i dag	Harry Jacobsen, Oslo

Hoved- organisasjoner

NFF har vært tilsluttet følgende hovedorganisasjoner:

1923 - 1926 Statstjenestemenns
Landsorganisasjon (oppløst 1926).
1.11.1932 - 1. juni 1939 var forbundet tilsluttet Statstjenestemannsforbundet (STAFO).
Fra 1. januar 1946 tilsluttet forbundet seg Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon som senere endret navn til Landsorganisasjonen i Norge. I 1939 var det uravstemning om innmeldelse i LO, men på grunn av krigen ble vi ikke innmeldt før 1946. Vi ble samtidig tilsluttet Statstjenestemannskartellet.

Sekretær Geir Bjørkli og NFFs hovedkasserer Harry Jakobsen utgjør halvparten av administrasjonen i forbundet. De to andre er leder Roar Øvrebø og forbundssekretær Anfinn Liland.

NFFs administrasjon

Helt fram til 1948 ble NFF organisert fra "kjøkenbenken" - for å bruke et forslitt uttrykk fra organisasjonslivet. Det året tok nemlig forbundsformann Ø. Engebretsen 4 måneders permisjon fra jobben for å arbeide på forbundskontoret. Året etter leide man inn lønnet kontorhjelpe til forbundskontoret.

Fra 1. august 1951 ble forbundslederen fastlønnet tillitsmann på heltid. Den gangen var det Øivind Engebretsen. Sverre Ofstad overtok 1.1.1956. I 1967 overtok Reidar Albertsen.

Fra 1. oktober 1971 ble det i tillegg 2/3 årsverk, da hovedkasserer Thorbjørn Johannessen begynte på forbundskontoret. Fra før arbeidet Reidar Albertsen i hel stilling.

Fra 1. desember 1978 begynte forbundssekretær Anfinn Liland i full stilling på forbundskontoret, slik at en fra denne dato var 2 2/3 årsverk på kontoret.

Fra 25. november 1980 begynte hovedkasserer Harry Jakobsen i full stilling på kontoret. Fra denne dato hadde 3 man årsverk på kontoret.

Fra 1. juni 1991 utvidet man til 4 årsverk da Geir Bjørkli, Oslo begynte som sekretær II i hel stilling. Administrasjonen har i korte perioder i 1988 og 1989 vært supplert med Lisbeth Sollied, Oslo og Åse Akselsen, Oslo. Da Geir Bjørkli begynte på kontoret ble det innført ekstrakontingent på 0,1 %, for å dekke kostnadene til lønn m.v.

Fra hjemmekontor til aksjeeier i Statstilsattes Hus i Oslo

NFF har hatt kontor plass på seks forskjellige steder i Oslo. Og alt var ikke så utrustet som dagens lokaliteter i syvende etasje i Statstilsattes Hus i Møller gata. - et hus forbundet for øvrig er medeier i. Historien kan nemlig fortelle at da man hadde kontorer i Østkanten Folkets Hus fikk man telefon i 1948 - og det var en bilinje til Jarlen kino.

Fra 1918 og frem til 1931 foregikk møtene hjemme hos styret.

Fra vinteren 1931 hadde forbundet kontor plass i **Akersveien 14 i Oslo**. Her holdt styret sine møter. Forbundet hadde dette kontoret til høsten 1933.

Fra høsten 1933 flyttet forbundet sitt kontor inn i STAFØ's lokaler i **Karl Johans gate 7, 4. etg. i Oslo**. Her holdt forbundet sine møter. Her hadde forbundet kontorer til de gikk ut av STAFØ 1. juni 1939.

Fra 1939 hadde forbundet kontor i **Østkanten Folkets Hus, Åkebergveien 56/58, inngang Brinkens gate i Oslo**. Forbundet fikk telefon på kontoret i 1948 (bilinje til Jarlen kino). Forbundet hadde kontor her til utgangen av 1957. Under krigen var kontoret okkupert av "hirden".

Den 22. mars 1958 flyttet forbundet inn i kontor i **Folkets Hus, Youngs gate 11, - 3. etg.- på Youngstorget i Oslo**. Her delte forbundet kontor plass på 40 kvadratmeter med Lensmannsetatens Landslag.

Den 1. januar 1969 flyttet forbundet en etasje opp,

fra 3. etg. til 4. etg. i **Folkets Hus, rom 421, Youngs gate 11 i Oslo**. Her hadde forbundet kontorer til 1. oktober 1981.

Den 1. oktober 1981 flyttet forbundet inn i nytt bygg i **Møller gata 10, 7. etg. i Oslo - Statstilsattes Hus** - og er aksjeeier i huset sammen med de andre kartell-forbundene.

Redaktører av Fengselsmannen/Fengselsforum

Fram til 1981 - fra starten i 1921 - var det forbundets folk som hadde ansvaret for Fengselsmannen. I 1981 ble Kartell-nyttts redaktør Svein Tore Sigvaldsen engasjert til å ta seg av det redaksjonelle innholdet - og bladet fikk et profesjonelt preg. Fra 1987 til 1990 hadde journalist Håkon Letvik i Aftenposten det faglige ansvaret. Siden 1990 har Kartell-nyttts redaktør Ole Kr. Mortensen redigert Fengselsforum. I perioden fra 1981 og til i dag er det forbundets leder som har vært ansvarlig redaktør.

1921 - 1923	Kr. Hågensen
1923 - 1928.....	Fritz Wesche
1928 - 1933.....	Edgar Halgren
1933 - 1940.....	Asbjørn Olsen Orby
1945 - 1955.....	Øivind Engebretsen
1955 - 1967.....	Sverre Ofstad
1967 - 1981.....	Reidar Albertsen
1981 - 1985.....	Svein Tore Sigvaldsen, ansvarlig Reidar Albertsen
1985 - 1987.....	Svein Tore Sigvaldsen, ansvarlig Roar Øvrebø
1987 - 1989.....	Håkon Letvik, ansvarlig Roar Øvrebø
1990 - i dag.....	Ole Kr. Mortensen, ansvarlig Roar Øvrebø

Utviklingen av medlemskontingenten

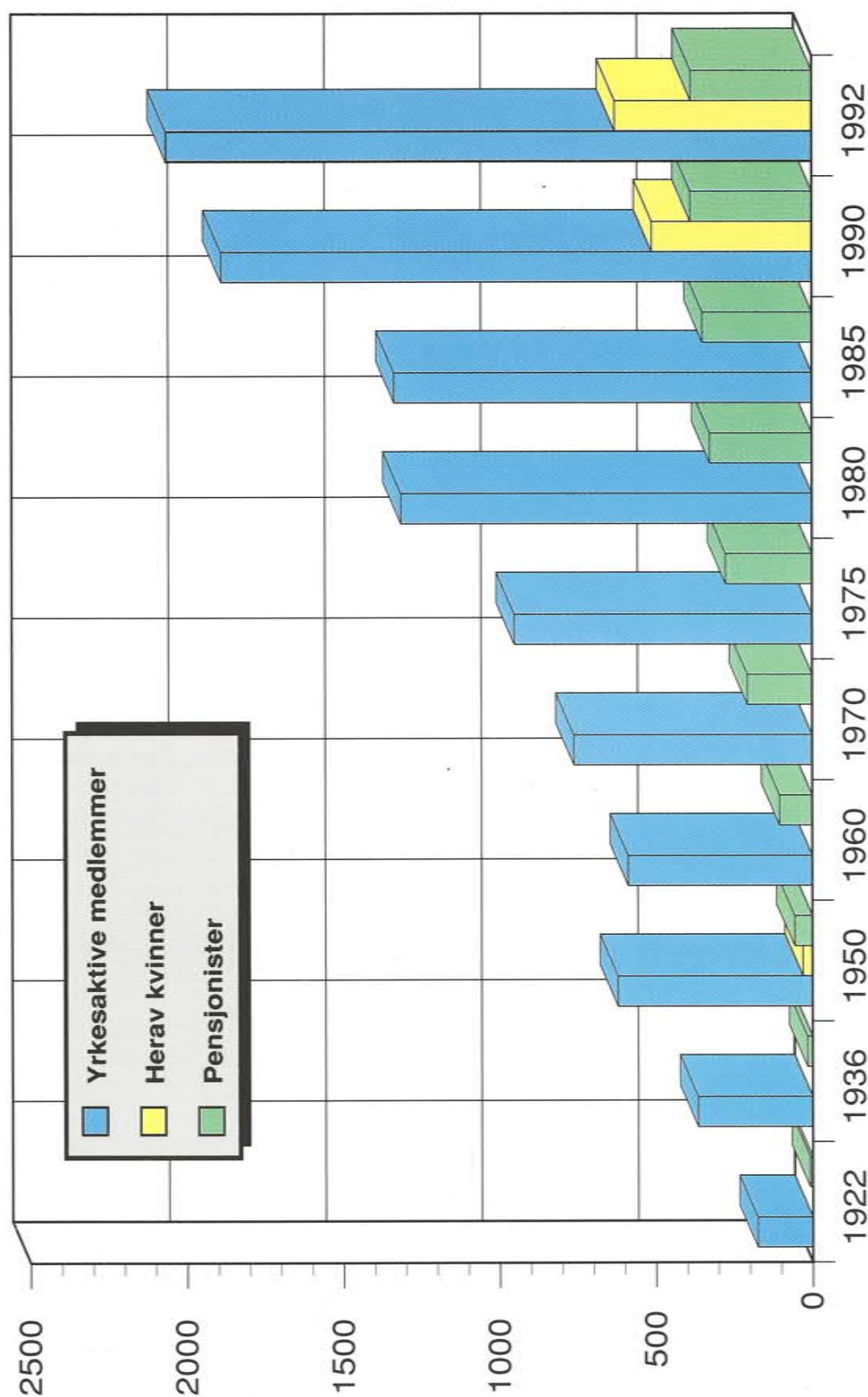
Pr. mnd.:

År:	Kroner:
1918	50 øre
1919	1
1923	2
1945	6
1951	7,50
1955	10
1959	15
1963	17
1967	22
1971	27

1972	32 (inkl. Grunnforsikr.)
1974	44 (inkl. Grunnforsikr. og Koll.hjem)
1975	50 " " "
1977	54 " " "
1978	66 " " "
1981	1,3 % av pensjonsgivende månedslønn inkl. Grunnf./Koll.hjem
1986	1,6 % av pensjonsgivende månedslønn inkl. Grunnf./Koll.hjem
1990	1,45 % av pensjonsgivende månedslønn inkl. Grunnf./LOs fritidsforsikr.
1991	1,55 % av pensjonsgivende månedslønn inkl. Grunnf./LOs fritidsfors. (1.7.91)

Medlemsutviklingen gjennom 75 år

Her finner du oss

Oversikt over de
33 avdelingene av
Norsk
Fengselstjenestemannsforbund

Retur-adresse: Møllergt. 10 - 0179 Oslo

75 år

– forbundet som kan kriminalomsorg

1918-1993